

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA, Președinte la Curtea de Apel București

Prim - Redactor

V. ANGHELOVICI

Dr. în drept de la Paris, Magistrat

Fondator & Ad-tor

ION S. CODREANU

Avocat

Secretar de Redacție

E. C. DECUSARA

Dr. dela Paris, Șeful Statisticii judiciare

ABONAMENTUL

Pe an, în România 100 lei

6 luni 50 »

3 luni 25 »

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 13/29 —

Domnii abonați sunt cu insistență rugați a grăbi achitarea abonamentelor prin mandate postale, fără a mai aștepta alte înștiințări. D-l Dr. Octav Scalat, avocat din Cernăuți, este reprezentantul nostru pentru Bucovina și imputernicit a primi abonamente, publicațiuni și a face încasări. D-l D. Niculescu continuă a ne reprezenta și face încasări în provincie, iar d-l C. Petculescu, în Capitală, cărora rugăm a li se da tot concursul.

Societatea anonimă «Curierul Judiciar»

SUMAR

— Răspuns la o Recenzie a scrierei «Așezământul și Legătura lui Mihai Vodă», de d-l Profesor St. G. Longinescu;

— Dare de seamă asupra Conferinței «Plaga Sinneiderilor», ținută de d-l Dr. E. C. Decusară la Ateneul Roman în seara de 11 Ianuarie cor., de d-l Dr. Virgil Anghelovici;

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de casație s. II: Ștefan Cocosilă, recurs corecțional (Cererea de libertate provizorie, în cazul cana s'a făcut recurs la Curtea de casație, se judecă de instanța de fond a cărei hotărâre s'a atacat cu recurs, iar nu de Curtea de casație);

— Curtea de apel Constanța: Anton A. Ioanid cu Banca Sindicatului Agricol din Constanța (Despre contractul de Cont-Curent) cu o Notă de d-l avocat Dr. P. Vasilescu;

— Trib. Brăila s. II: I. Weiner cu Ministerul Public (Judecarea legalității regulamentelor date de puterea executivă pentru punerea în aplicare a legilor sau Decretelor-legi);

— Trib. Dolj s. II: Marița St. Popa cu Ministerul Public (Inaplicabilitatea deciziei Ministerului de Industrie No. 30.45.919 cu privire la Decretul-lege 2696/919 pentru înfrânarea speculei);

Rezumatele jurisprudenței Curților de apel și Casație

— Apel I: Contract de asociație. — Clauză expresă de remitere a aportului social la desfacerea asociației. — Percepere de taxe de vânzare. — Restituirea lor.

— Apel II: Societate. — Plată. — Operațiune comercială făcută în timp de războiu cu statele cu care România se găsea în războiu. Nulitatea plății. — Art. 2 al. 11 Cod. com. Decretul-lege No. 2700 și 3242/916.

— Casație I: 1. Legea relativă la supuși statelor cu care România se găsește în stare de războiu și la bunurile lor. Punerea sub sechestru. Lichidare.

2. Taxe de înregistrare. Ipotece convenționale, accesorii dotei.

3. Hotărâri obținute în contra mobilizațiilor. — Anularea exetării și a condamnării. — Căile de atac.

— Casație II: 1. Fals în acte publice. — Existența delictului și în cazul numai a posibilității de prejudiciu.

— 2. Contumacie. — Recurs. — Inadmisibilitate pentru inculpat.

— 3. Fapt penal. — Calificare. — Inadmisibilitatea schimbării calificării faptului imputat inculpatului în apelul făcut numai de partea civilă.

— Casație III: 1. Dreptul Eforiei de a putea muta pe un medic secundar în diferitele servicii ale aceleiași specialități.

2. Funcționar mai vechiu de trei ani, numit prin Decret regal. — Restituire. — Avizul consiliului tehnic cerut în cazul silvicultorilor.

RESPUNS LA O RECENZIE

a scrierei

«Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă»

În «Convorbiri Literare» (No. 11 din Noembrie 1919, p. 744—749) s'a făcut o recenzie a lucrării noastre «Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă».

4. În această lucrare am dovedit, că «Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă» și «Tratatul din 20 Mai 1595 încheiat între Mihai-Viteazul și Sigismund Báthory» sunt unul și același act. — Recenzentul susține însă, că aceste două acte nu pot fi identificate.

I. Dovada părerii noastre am făcut-o în următorul chip:

1) Am arătat (p. 27, VI), că în două hrisoave, unul din anul 1631 și altul din 1669, se vorbește de un act, care e numit «legătură» și care a fost făcut de Domn dimpreună cu tot sfatul țării, adică de țara întreagă. Fiindcă actul lui Mihai Viteazul este numit tot «legătură» și fiindcă până azi nu s'a dovedit, că înainte de 1631 se putea face o «legătură» în alt chip, am presupus, că și «legătura lui Mihai-Vodă» trebuie să fi fost făcută de Domn dimpreună cu tot sfatul țării, adică de țara întreagă.

2) În potriiva părerii, că numirea de «legătură» ar fi fost dată actului lui Mihai Viteazul din pricina efectelor lui, adică din pricină, că el legă pe rumâni de pământ, am zis (p. 27,2), că dacă ar fi fost vorba de legarea de pământ a rumânilor, ar fi trebuit să se spună legătura rumânilor. Dar, fiindcă documentele știu numai de așezământul lui Mihai Vodă, și de legătura lui Mihai Vodă, iar nu și de legătura rumânilor, și fiindcă este neîndoelnic, că înțelesul vorbeii așezământ se raportează la Mihai Viteazul, de aceea am spus, că și înțelesul vorbeii legătură trebuie să se raporteze tot la Mihai Viteazul, iar nu la rumâni.

3) Fiindcă actul lui Mihai Viteazul este numit în documentele muntenești uneori «așezământ», iar alteori «legătură», am presupus (p. 34,1), că vorba «legătură» trebuie să fi avut un înțeles cel puțin apropiat de înțelesul vorbeii «așezământ». Și, fiindcă într'un document din 8 Iunie 1620 dela Gavril Moghilă actul lui Mihai Viteazul este numit mai întâi «legătură» și pe urmă, după câteva rânduri, este numit «așezământ și legătură», adică este arătat prin două substantive unite prin «și»,

am presupus (p. 34,2), că în acest chip de rostire trebuie să avem de aface cu aceea, ce în stilistică se numește *év diá dooiv* (una prin două), adică una și aceeași idee arătată prin două vorbe, care au același înțeles, și că deci înțelesul vorbelor «*asezământ*» și «*legătură*» trebuie să fi fost nu numai apropiat, ci chiar identic.

4) Cercetând cronică, documente, legiuri, tratate internaționale și alte scrieri vechi, am dovedit (p. 34—64), că vorbele «*asezământ*» și «*legătură*» au în adevăr același înțeles și anume acel de «*orice fel de convențiune*», fie o convențiune internațională, fie altfel de convențiune și de aceea am presupus mai departe, că actul lui Mihai Viteazul trebuie să fie tot o convențiune.

5) Așezământul și legătura lui Mihai Vodă trebuind să fie un act făcut de țara întreagă și în aceeași vreme un fel de convențiune, și convențiunea fiind un act bilateral, adică un act făcut cel puțin de două persoane, de aceea am spus (p. 65), că, pentru a afla, ce este actul lui Mihai Viteazul, trebuie să găsim o convențiune, care să fie făcută de întreaga țară și în care una din persoane să fie Mihai Viteazul.

6) Analizând tratatul din 20 Mai 1595 de mai sus, am spus (p. 65, I și p. 67, C), că el fiind o convențiune internațională, este un fel de convențiune, că această convențiune, fiind încheiată și cu Mihai Viteazul, acesta este una din persoanele contractante și că ea, fiind încheiată prin trimiși împuterniciți atât de Mihai Viteazul, cât și de *toate clasele mari și mici* ale Munteniei, este făcută de țara întreagă. De aceea, am presupus, că este cu putință, ca «*Așezământul și legătura lui Mihai Vodă*» să nu fie altceva decât «*Tratatul din 20 Mai 1595 încheiat între Sigismund Báthory și Mihai Viteazul*».

7) În sfârșit, am arătat (p. 65—66), că Neculai Costin dă acestui tratat atât numirea de «*legătura între Bator Jigmond cu Mihai-Vodă*», cât și numirea de «*asezământul lui Mihai-Vodă*». Și, dovedind printr-aceasta, că presupunerea noastră este adevărată de spusele cronicarului, am scos încheierea, că «*Așezământul și legătura lui Mihai Vodă*» și «*Tratatul din 20 Mai 1595*» sunt unul și același act.

II. Recenzentul, prescurtând argumentarea noastră, nu vorbește de loc de analiza celor două documente din 1631 și 1669 și a tratatului din 20 Mai 1595, nici de încheerile, pe care le-am scos din aceste trei acte și nici despre numirile de «*legătură*» și de «*asezământul lui Mihai-Vodă*», pe care cronicarul Neculai Costin le dă celui tratat. Deasemenea, D-sa nu spune nimic despre toate acestea nici în restul recenziei, ci le lasă cu desăvârșire la o parte! — Dar, până nu se vor doborî încheerile de mai sus scoase din acele trei acte și până nu se va dovedi, că Neculai Costin nu știe ce spune, până atunci este zadarnică orice tăgăduire a identității Tratatului din 20 Mai 1595 cu Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă.

B. Recenzentul ne întreabă: «Dacă vorbele „asezământ” și „legătură” exprimă noțiuni identice, de ce titlul studiului este „Așezământul și legătura lui Mihai Vodă?”»

I. Am spus în lucrarea noastră (p. 24, V), că încă din 1915 un alt scriitor a arătat, că în documentul din 8 Iunie 1620, dela Gavril Moghilă, actul lui Mihai Viteazul este numit „*täkmejenia i svezaniia*”, ceeace după cum am dovedit (p. 34,2), trebuie să se tălmăcească prin «*asezământul și legătura*». — Deci, titlul lucrării noastre este întocmai cu titlul, pe care documentul de mai sus îl dă actului lui Mihai Viteazul.

II. Am arătat (p. 36, 6 și p. 51, d), că în limba *veche* românească, întocmai ca și în limba latinească, (p. 37, C), aceiași idee era arătată prin două vorbe având același înțeles. — Deci, chipul de rostire de mai sus este un arhaism.

III. Fiindcă lucrarea noastră e privitoare la o chestiune de drept *vechiu* românesc, am crezut și credem, că suntem îndreptățiți să păstrăm și să întrebuițăm acel arhaism.

C. Recenzentul susține, că: «Tratatul încheiat cu Sigismund Báthory nu poate fi identificat cu așezământul sau legătura lui Mihai, de oarece clauza referitoare la rumâni, pe care o conține, este diametral opusă legăturii acestuia. Intr-adevăr în tratatul cu Báthory se prevede: *Coloni et iobagiones qui ex bonis et iuribus possessionariis in bona aliena clam se contulerint, illico restituantur*, adică pe românește: Colonii și iobagii, care ar fugi pe ascuns de pe moșiile și de sub stăpânirea proprietarilor lor pe moși streine, să fie înapoiți. Deci această clauză confirmă dreptul proprietarilor de a-și aduce înapoi rumânii fugiți. Pe de altă parte caracterul legăturii reese clar din cele 74 de documente, care o menționează și mai cu seamă din acela dela 1613 Aprilie 24 dat de Radu Mihnea. În document se spune... Deci Mihail Voievod, domnia sa așa au fost făcut așezământul atunci, cum care pe unde va fi, acela să fie rumân veșnic, unde se va afla. Așa dar, legătura consacra starea de fapt. Ea desființa dreptul foștilor proprietari de-a mai urmări și readuce sub stăpânirea lor pe rumânii, care fugiseră înainte de această legătură, în timp ce clauza din tratatul cu Sigismund confirmă din potrivă acest drept. Sunt două dispoziții opuse, deci ele nu pot fi puse alături».

I. Reamintim mai întâi: Că una din *regulile*, care cârmuiește rumânia, ca și *colonatus*, este, că rumânul, ca și *colonus*, e lipit de pământul, pe care-l așezat, ca să-l lucreze, *glebae adscriptus*. Că aceasta însemnează, că oricare rumân așezat pe o moșie este rumân veșnic acolo, unde se află. Și că unul din *efectele* acestei reguli este, că rumânul, care ar fugi de pe moșia, unde este rumân, poate să fie adus înapoi acolo, de unde a fugit. — Intru cât se recunoaște, că nu poate exista *cauză fără efect* și nici *efect fără cauză*, din cele de mai sus urmează, că, spunând, că rumânul este rumân veșnic acolo, unde se află, spunem în aceeași vreme, că el, dacă ar fugi de acolo, unde se află, poate fi adus înapoi acolo, de unde a fugit, și că, spunând că rumânul, care ar fugi, poate fi adus înapoi acolo, de unde a fugit, spunem în aceeași vreme, că rumânul este rumân veșnic acolo, unde se află.

II. Clauza tratatului din 20 Mai 1595, privitoare la rumâni, sună: «*Rumânii (coloni et iobagiones), care (qui), de pe proprietățile (ex bonis) și de pe orice bunuri nemișcătoare (et iuribus possessionariis 1), adică de pe emfiteuzele etc., ale acelorași (eorundem), adică ale boerilor, s'ar muta pe furis (clam se contulerint) pe moșiile altora (in bona aliena), să fie aduși înapoi la locul de mai înainte (illico restituantur)*». — Din cuprinsul acestei clauze reiese: Că ea vorbește de *efectul* de mai sus al regulii, că rumânul e lipit pământului și, spunând, că rumânul, care s'ar muta de pe moșia unui boier pe o moșie a altuia, să fie adus înapoi la locul de mai

1). Antonius Bartol, *Glossarium medie et infime latinitatis Regni Hungariae*, 1901, p. 56, V^o *Ius possessionarium* = omnia bona imobilia comprehendit.

nainte, ea spune, că rumânul este rumân veşnic acolo, unde se află. Că ea vorbeşte numai de rumânii, care s'ar muta, iar nu şi de rumânii, care s'au mutat, şi deci, ea e privitoare la fapte, care se vor întâmpla în viitor, după 20 Mai 1595, adică ea se aplică numai rumânilor, care ar fugi după această dată, şi nu e privitoare la fapte, care s'au întâmplat în trecut, înainte de 20 Mai 1595, adică nu se aplică la rumânii, care au fugit înainte de această dată.

III. Rânduiala documentului din 24 Aprilie 1613, privitoare la rumâni, glăsuieşte: «... Mihai-Vodă, domnia sa aşa au fost făcut aşezământ *atunci*, cum care pe unde va fi, acela să fie rumân veşnic, unde se va afla». — Încă din 1915 s'a dovedit, că actul lui Mihai Viteazul este privitor numai la rumâni, iar nu şi la oamenii liberi²⁾. De aceea, înţelesul acestei rânduei este: Ori-care rumân pe unde va fi, adică, pe care moşie se va găsi *atunci*, când s'a făcut aşezământul, acela să fie rumân veşnic, unde se va afla *atunci*. — Din cuprinsul rânduei acesteea reiesă: Că ea vorbeşte de regula de mai sus, că rumânul este lipit de pământul, pe care-i aşezat, şi, spunând că rumânul este rumân veşnic acolo, unde se află, ea spune, că el, dacă ar fugi de acolo, unde se află, poate să fie adus înapoi acolo, de unde a fugit.

IV. Din cele de mai sus urmează, că acele două dispoziţii spun acelaş lucru. Deci, ele având acelaş înţeles, nu sunt potrivnice, ci identice.

V. Afară de aceasta: În 1905 s'a spus, că prin tratatul din 20 Mai 1595 întreaga constituţie a Munteniei a fost transformată³⁾. Deasemenea, în 1915 s'a spus, că odată cu acest tratat un nou regim începea în Muntenia⁴⁾. De aceia şi noi (p. 69, 3) am zis: Prin tratatul acesta o nouă stare de lucruri începea în Muntenia. — În adevăr, tratatul din 20 Mai 1595 era constituţia cea nouă a Munteniei. Însă, şi constituţia nu-i de cât o lege. Iar, orice lege nouă, după cum se ştie, dispune, de regulă, numai pentru viitor şi se aplică numai la raporturile juridice viitoare, iar nu şi la acelea din trecut. De aceea, şi clauza din acest tratat privitoare la rumâni, tălcuită potrivit regulii, trebuia să se aplice numai pentru viitor. Tălcuirea aceasta, fiind îndreptăţită, după cum am văzut, şi din punct de vedere gramatical, acea clauză a fost aplicată, după cum adevăresc şi documentele, numai rumânilor, care au fugit de la stăpânul lor după data legăturii lui Mihai Vodă, iar nu şi acelora, care fugiseră mai înainte de această dată, şi pe care legătura lui Mihai Vodă îi apucase aşezaţi pe alte moşii.

D. Pe temeiul unui document, — prin care Miron-Vodă Barnovski, domnul Moldovei, porunceşte, că vecinii, care au fugit înainte de expediţia Sultanului în Moldova, să numai poată fi aduşi înapoi, iar toţi ceilalţi să poată fi aduşi înapoi — şi pe temeiul, că un scriitor, în 1905, spunea, că, Barnovski fiind ginerele lui Radu Mihnea, domnul Munteniei, e de admis, că el avea cunoştinţă de măsura lui Mihai şi că voia întrucâtva s'o imiteze, recenzentul aduce un ultim argument în potriva identificării celor două dispoziţii, zicând: «Aşa dar porunca, pe care o dă Barnovski are loc după expediţia Sultanului în Moldova. Există identitate de situaţie cu cea din Muntenia, unde avusese loc expediţia lui Sinan

Paşa. Pe de altă parte Barnovski „*imitează*“ măsura lui Mihai, aşa încât e un indiciu că şi în Muntenia măsura a fost dată după expediţia lui Sinan Paşa». — Dar:

I. Fiindcă în Moldova măsura de mai sus a fost luată după o expediţie turcească, aceea a Sultanului, nu urmează numai de cât, că şi în Muntenia s'a luat o astfel de măsură tot după o expediţie turcească, aceea a lui Sinan Paşa. În Istorie se găsesc destule dovezi, că nu întotdeauna identitatea de situaţii dă naştere la aceleaşi măsuri.

II. Scriitorul din 1905, după trei ani, adică în 1908, spunea, după cum am arătat (p. 6 şi 7): «Când Radu Mihnea, urmaşul lui Mihai în Ţara Românească, ajunse a stăpâni în Moldova, el aduce în această ţară noul curent agrar muntenesc. Deseori el va fi hotărât şi aici în sensul «legăturii» pomenite. Ceva mai târziu ginerele său, Miron Barnovski... cheamă înapoi printr'un aşezământ, pe care-l cunoaştem în original chiar, pe astfel de oameni uitaţi de datorie şi călcători ai dreptăţii». — Fiindcă Radu Mihnea a fost domn în Moldova de la 1616—1619, adică înainte de expediţia Sultanului, care s'a întâmplat la 1621, şi fiindcă el ar fi adus curentul agrar din Muntenia în Moldova, şi fiindcă deseori ar fi hotărât aici în sensul legăturii lui Mihai Viteazul, ar urma, că măsura, pe care a luat-o Barnovski, fusese introdusă în Moldova înainte de expediţia Sultanului. Şi, întrebându-se felul de argumentare al recenzentului, s'ar putea zice: Fiindcă acea măsură a putut fi introdusă în Moldova înainte de expediţia Sultanului, apoi, şi măsura lui Mihai Vodă a putut fi introdusă în Muntenia înainte de expediţia lui Sinan Paşa!

III. În tratatul dintre Ştefan-Răsvan, domnul Moldovei şi Sigismund Bátoru din 3 Iunie 1595 se găseşte (p. 67) deasemenea clauza: „*Coloni et iobagiones Boerorum et qui ex bonis et iuribus eorumdem possessionariis in bona aliena clam se contulerint illico restituantur*“. De aci urmează, că nici Miron Barnovski, nici Radu Mihnea n'au introdus pentru întâia oară acea măsură în Moldova, ci, că ea avea fiinţă aici cel puţin de la 3 Iunie 1595.

E. Recenzentul susţine, că rumânii n'au fost reprezentaţi nici la tratat, nici la legătura lui Mihai Viteazul, argumentând în următorul chip: «Trebuie să observăm însă, că rumânii nu iau parte la nici un act politic. În 1631 şi 1669, când domnitorii munteni vor să ia măsuri de interes general, ei strâng la sfat „toată ţara, boiari mari şi mici roşii şi mazălii, şi toţi slujitorii“, nepomenind nimic despre rumâni. Nu întâlnim până acum nici un act politic intern, în care să figureze şi ei, fie direct, fie prin reprezentanţi. Cu atât mai puţin deci vor lua parte la un act politic extern, cum e un tratat încheiat cu o putere străină. Între delegaţii munteni din tratatul cu Sigismund nu găsim pe nimeni, care ar putea să reprezinte pe rumâni. Ultimul delegat Preda, care în textul românesc al tratatului este menţionat fără vre-o boerie, e în realitate logofăt, după cum se vede din textul latinesc al tratatului. Aşa dar, rumânii n'au fost reprezentaţi nici la tratat, nici la legătura lui Mihai». — Răspundem:

I. Într-o lucrare din 1916⁵⁾ se spune: «În răspunsul, pe care locuitorii din judeţele Brăila, Buzău şi Râmnicul-Sărat îl dau la scrisoarea, prin care Ştefan-Vodă, Domnul Moldovei, îi înştiinţă, că a luat sub ocrotirea sa pe pretendentul Mircea şi că-l va sprijini să dobândească tronul (c. 1481), ei sunt împărţiţi în trei categorii: boeri, cnezi

2) C. Giurescu, *Vechimea rumâniei*, p. 2—3 şi p. 26—34.

3) N. Iorga, *Geschichte des rumänischen Volks*, II, p. 88—89.

4) C. Giurescu, *Vechimea rumâniei*, p. 4, nota 1, în fine.

5) C. Giurescu, *Despre rumâni*, p. 6, No. 1, a,

și vlahi. Boerii sunt aci slujbașii domnești, iar cnezii oamenii liberi, adică proprietarii în genere. Vlahii, care corespund săracilor din scrisoarea lui Ștefan, sunt, cum a arătat d-l Ioan Bogdan, *rumânii*, adică țărani neliberi. Răspunsul acesta este netăgăduit un act politic. Fiindcă în el sunt pomeniți și *rumânii*, urmează, că există cel puțin un act politic, în care *rumânii* figurează chiar direct! ⁶⁾

II. Noi n'am spus, că delegatul Preda este rumân și nici n'am lăsat să se înțeleagă aceasta. Dar, fiindcă printre delegații munteni nu găsim nici unul, care să fie rumân, nu urmează numai de cât, că rumânii n'au avut nici un reprezentant. De nicăieri nu reiesă, până azi, că pe atunci rumânii trebuiau să fie reprezentați numai de cât printr'un rumân. Până mai dăunăzi în Parlamentul românesc foarte deseori nici un țaran nu era deputat; dar, de aci nu urma de loc, că țărani nu erau reprezentați prin deputații nețărani aleși de colegiul III. Tot așa s'ar fi putut, ca în sfatul țării Munteniei și în raporturile externe rumânii să fie reprezentați printr'un boier, poate un boier de rang mai mic.

III. Am arătat (p. 67, c), că în tratatul din 20 Mai 1595 se spune, că trimeșii Munteniei erau împuterniciți nu numai de Mihai Viteazul și de boieri, ci de toate clasele mari și mici ale Munteniei. Fiindcă, după cum se știe, *rumânia* era o stare socială sau o clasă socială, iar *rumânii* alcătuiau una din stările sociale sau clasele sociale ale Munteniei și fiindcă trimeșii de mai sus erau împuterniciți și de toate clasele cele mici, urmează, că și rumânii au fost reprezentați la încheierea celui tratat.

F. Am susținut (p. 72, v), că prin vorbele „*rumâni de legătură*” trebuie să se înțeleagă pe „*rumânii de convențiune*”, pe „*rumânii convenționali*”. — Recenzentul spune mai întâi, că această părere se întemeiază numai pe două documente; apoi, adaogă, că întrucât noi înșine am spus, că documentele știu numai de *legătura lui Mihai Vodă*, iar nu și de *legătura rumânilor*, de aci ar urmă, că legătura din documente se referă la Mihai Viteazul, iar nici de cum la vre-o convențiune dintre rumâni și stăpâni.

I. Noi am argumentat (p. 72) în următorul chip: «Vorba *legătură* înseamnă, după cum am dovedit, *convențiune*. Deci, prin vorbele *rumâni de legătură*, care se găsesc în documentele *muntenesti*, trebuie să înțelegem mai întâi și mai înainte de toate pe *rumânii de convențiune*, *rumânii convenționali*, adică pe acei oameni, care au ajuns rumâni în urma unei convențiuni, pe care au încheiat-o cu un stăpân de moșie. Și, numai dacă se va spune *rumâni de legătura lui Mihai Vodă*, sau *rumâni din legătura lui Mihai Vodă*, vom înțelege pe rumânii, pe care tratatul din 20 Mai 1595 i-a găsit șezători pe o moșie anumită». Adevărul acestei încheieri este vădit și nu poate atârna de numărul documentelor! Chiar dacă ar exista numai un singur document, din care să reiasă dovada *materială* a acelei încheieri, ar fi prea deajuns!

II. Fiindcă am spus (p. 27, 2), că documentele știu numai de *legătura lui Mihai Vodă*, iar nu și de *legătura rumânilor*, nu urmează, că am fi spus implicit, că documentele nu vorbesc și de *rumânii de legătură*. N'am putut spune aceasta, fiindcă vorbele *legătura rumânilor* și *rumâni de legătură* n'au același înțeles și fiindcă la p. 72, spunând, că vorbele rumâni de legătură se găsesc

în documentele *muntenesti*, am spus, că aceste documente vorbesc și de *rumânii de legătură*!

G. Recenzentul mai zice, că noi nu aducem material nou documentar în ce privește izvoarele de informații.

Dacă prin material nou documentar se înțelege numai documente nepublicate încă, atunci în adevăr n'am adus astfel de material. Inșă, fiindcă documentele din 1613 și 1669 și numirile, pe care Neculai Costin le dă tratatului din 20 Mai 1595, au fost aduse de noi pentru întâia oară în discuția chestiunii, ce este așezământul și legătura lui Mihai Vodă, de aceea trebuie să se recunoască de oricine, că acest material, deși publicat, este cu atât mai mult material nou.

H. În Introducerea la lucrarea noastră (p. 3—28), cercetând păreri de mai înainte privitoare la actul lui Mihai Viteazul, ca să nu lungim vorba, am arătat numai unele nepotrivelii, care ne au făcut să ne îndoim de temeinicia acelor păreri.

Recenzentul susține, că în ce privește una din acele păreri, obiecțiunile noastre sunt neîntemeiate.

Presupunând chiar, că pentru alții acele obiecțiuni nu sunt întemeiate, totuși rezultatele, la care am ajuns, dovedesc, că bine am făcut, că am avut îndoeli și în privința temeiniciei acestei păreri și că am început cercetări în alte direcții.

Să vedem acum, dacă în adevăr obiecțiunile noastre sunt neîntemeiate:

I. Am spus (p. 21 și 22), că dacă, după cum se susținuse de alții, aristocrația era puternică pe vremea lui Mihai Viteazul, că Domnul avea nevoie să stea bine cu boierii și nu putea să li se pună dimpotrivă și că boierii pentru asigurarea lor, că starea de lucruri de mai înainte va dăinui și sub noul regim, puseseră la 25 Mai 1595 în tratatul lui Mihai Viteazul cu Sigismund Báthory clauza privitoare la *coloni et iobagiones*, atunci, este oare cu puțință, ca tot în 1595, după luna lui Octombrie, adică abea după vre-o jumătate de an, Mihai Viteazul să fi putut desființa *fără de voia boierilor atotputernici* îndrițuirea acestora, de a urmări pe rumânii lor și a-i readuce sub stăpânire?

1). Recenzentul zice: «Intr'adevăr schimbarea aceasta bruscă ar părea surprinzătoare, dacă în timpul de 6 luni nu s'ar fi produs vre-un eveniment important. În acest timp însă, are loc năvălirea lui Sinan Pașa, care produce o adâncă perturbare. Ea desorganizează întregul sistem financiar al țării și pune în pericol chiar existența armatei».

Dar, nu este vorba, dacă năvălirea lui Sinan Pașa a desorganizat sau nu întregul sistem financiar al țării și dacă a pus sau nu în pericol chiar existența armatei, ci, dacă acea năvălire a avut de efect și, ca boierii, a tot puternici mai înainte, să ajungă să nu mai fie așa de atotputernici. Despre aceasta recenzentul nu ni spune nimic! Iar din cele știute până azi, reiesă, că boierii și-au păstrat situația, pe care o aveau înainte de năvălirea lui Sinan Pașa.

2). Recenzentul arată mai departe, că un alt scriitor a spus, că de obicei rumânii fugari se ascundeau prin satele mănăstirilor ori ale boierilor puternici, că atât proprietarul, cât și rumânii în mijlocul cărora se stabileau aveau tot interesul, ca să le tăinuiască prezența: proprietarul pentru lucrul și dijele ce luă dela ei, rumânii pentru ușurarea, pe care li-o aduceau, contribuind împreună cu ei la plata birurilor, care până la o nouă seamă rămânea același, oricâți locuitori s'ar fi aflat în sat. Apoi, pe temeiul celor de mai sus, argumentează astfel: «Așa dar, rumânii fugiți se așezau, în majori-

6) Ne grăbim să adăogăm, că părerea noastră, după cum se va vedea în lucrarea despre «Vecini, rumâni și iobagi», este, că vorba «*Vlahi*» arată pe toți Românii, fie din Moldova, fie din Muntenia, fie din Transilvania, etc., atât pe acei, care sunt oameni liberi, cât și pe acei care sunt *rumâni*, iar nu numai pe acești din urmă.

tatea lor, pe moșiile mănăstirilor și boierilor puternici, adică, în timpul acela pe moșiile Buzestilor (care aveau 300), Udreștilor, Calomfireștilor etc. Deci «boierii atotputernici» profitau în urma măsurii lui Mihai. În ce mod profitau, s'a văzut mai sus. Chiar autorul spune în două rânduri, că unii proprietari își îndoiseră numărul rumânilor Așa fiind lucrurile rezultă, că «boierii atotputernici» nu aveau interes să se opue acestei măsurii, care îi favoriză».

a) Dar mai întâi, noi n'am recunoscut nici într'un rând, că unii proprietari, în urma năvălirii lui Sinan Pașa, își îndoiseră numărul rumânilor, ci, după cum se poate vedea lesne (p. 18-21 și p. 22, c), am argumentat în ipoteza, că acele spuse de alții ar fi adevărate.

b) S'a spus în adevăr, că, după năvălirea lui Sinan Pașa, «cei mai mulți rumâni se găseau, fără îndoială, tot în țară. Vijelia trecută, ei au rămas, pe unde se adăpostiseră. Astfel, în vreme ce unii proprietari își vedeau satele pustiite, alții își îndoiseră numărul rumânilor». 7)

Însă, deși s'au adus dovezi documentare pentru adevărarea pustiirii satelor din pricina năvălirii lui Sinan Pașa, totuși nu s'a făcut nici o dovadă, că din aceeași pricină unii proprietari își îndoiseră numărul rumânilor. Afară de aceasta, fiindcă în vreme de pace rumânii fugari se adăposteau și se ascundeau prin satele mănăstirilor și ale boierilor puternici, nu urmează, că tot așa se întâmplau lucrurile și în vreme de război. Și, fiindcă în vremea năvălirii lui Sinan Pașa războiul se întinsese în toată țara, urmează, că este mai de grabă de crezut, că nu numai rumânii, ci toți locuitorii au fugit la munți și s'au ascuns prin peșteri etc., așa că nici un sat nu și-a putut îndoii numărul rumânilor.

c) În sfârșit, presupunând chiar, că ar fi adevărat, că rumânii fugiți în vremea năvălirii lui Sinan Pașa, s'ar fi așezat în majoritatea lor pe moșiile boierilor puternici, de aci nu urmează, că toți boierii puternici ar fi tras foloase din actul lui Mihai Viteazul și deci n'ar fi avut interes să se împotrivescă acelui act. În adevăr: Oare în vremea acelei năvăliri să fi fugit numai rumânii de pe moșiile celor neputernici, iar acei de pe moșiile boierilor puternici, ale marilor dregători și ale oamenilor de încredere ai lui Mihai Viteazul să fi stat locului? Fără îndoială că nu! Dacă este așa, atunci acei boieri puternici, acei mari dregători și acei oameni de încredere, de pe moșiile cărora rumânii fugiseră și nu se întorseseră și ale căror sate rămăseseră cu o populație redusă la jumătate, ori mai puțin, nu trăgeau nici un folos din actul lui Mihai Viteazul și aveau tot interesul, ca să se împotrivescă unui act, care nu numai nu-i favoriză, dar îi nedreptăța!

II. Mai departe am spus, că greutatea încasării birurilor, greutatea și neajunsurile unui nou recensământ, înmulțirea fără număr a proceselor și greutatea dovezilor nu sunt pricini binecuvântate, pentru ca pe temeiul lor să se facă o rânduială cu efect retroactiv, ci sunt numai niște greutăți de fapt, care nu pot să îndreptățescă niciodată astfel de rândueli.

Recenzentul zice: «N'or fi ele binecuvântate azi, cu organizațiunea modernă a statului, cu mijloacele rezezi și sigure de control și comunicațiune; dar, atunci, și mai ales ținând seamă de politica militară a lui Mihai, ele erau. Într'adevăr «o însemnată parte din oastea, pe care se sprijinea, era formată din soldați cu leafă. Spre

a fi sigur de ei, nu era de ajuns, ca leafa să fie plătită la vreme, dar trebuia, ca domnul să dispună de bani în fiecare moment, pentru ca atunci, când nevoia ar cere, să le poată stimula devotamentul și spori numărul. Politica lui financiară urmărește un îndoit scop: să asigure împlinirea la timp a birurilor hotărâte și să poată găsi grabnic bani în orice împrejurare neprevăzută». Când de greutățile amintite mai sus depindea așa dar siguranța țării, eră dela sine înțeles, ca Mihai să facă orice, spre a le îndepărta, cu atât mai mult, cu cât am văzut, că măsura sa favoriză pe marii dregători și oamenii săi de încredere».

1). Însă, partea de la urmă de mai sus nu se potrivește cu faptele, care s'au putut întâmpla; căci, după cum am arătat, nu toți marii dregători și nici toți oamenii de încredere ai lui Mihai Viteazul ar fi fost favorizați prin acel act domnesc.

2). Incetineala și nesiguranța mijloacelor de control și de comunicație, nu sunt de cât tot niște greutăți de fapt. Ele nu pot face, ca alte greutăți de fapt (încasarea birurilor etc.) să ajungă să fie pricini binecuvântate, pe care să se întemeieze rândueli cu efect retroactiv.

3). Se știe că legiuitorul poate face o lege nouă cu efect retroactiv, adică o lege, care să desființeze o regulă veche de drept, când aceasta, de pildă, ajunge sau să fie cu totul contrară conștiinței publice, sau să fie vătămătoare pentru toți, sau să fie imorală. — Dar, este vădit, că astfel de pricini binecuvântate n'atarnă nici de organizarea statului, fie modernă, fie nemodernă, nici de mijloacele de control și comunicații, fie rezezi, fie încete și fie sigure, fie nesigure, nici de încasarea grea, sau ușoară a birurilor, nici de numărul mare, sau mic al proceselor și nici de dovezile greu, sau ușor de făcut.

4) Ca să se explice actul lui Mihai Viteazul, nu s'a invocat siguranța țării, ci s'a argumentat altfel și anume: Fiindcă după năvălirea lui Sinan Pașa unele sate își îndoiseră numărul rumânilor, iar alte sate sau se risipiseră cu totul, sau rămăseseră cu o populație redusă la jumătate, sau la mai puțin, de aceea era cu neputință să se continue încasarea birurilor după orânduirea cea veche, căci în cazul celor trei feluri de sate din urmă s'ar fi ajuns la o *deposedare a proprietarilor* lor. Singura soluție era facerea unui nou recensământ, pentru ca birurile să fie așezate conform stării de lucruri existente. Timpul era chiar foarte potrivit pentru aceasta, întru cât recensământul se făcea de obicei pe la începutul lui Decembrie, când, ascunderea fiind din cauza iernei mai anevoioasă, oamenii erau apucați pe la casele lor. Și, pentru ca încasarea birurilor așezate printr'un nou recensământ să fie asigurată, pentru ca această încasare să nu sufere scăderi și întâzieri, din pricină că stăpânii de moșii, fiind îndrituiți să aducă înapoi pe rumânii lor fugiți, ar fi putut schimba starea de lucruri existentă, provocând ani de-a rândul o necurmată strămutare de locuitori, de aceea trebuia, ca odată cu facerea noului recensământ, să se desființeze îndrituirea de mai sus a foștilor stăpâni, adică să se consacre starea de fapt pricinuită de năvălirea lui Sinan Pașa.

a). Dar, după cum am arătat, nu s'a dovedit și nici nu-i ușor de crezut, că atunci unele sate ș'ar fi îndoit numărul rumânilor.

b). Până acum nu s'a dovedit deasemenea cu nimic că în adevăr s'a făcut atunci un nou recensământ.

c). Mai mult de cât atâta: Nici nu-i de crezut, că atunci s'ar fi putut face un nou recensământ. În adevăr, pe la începutul lui Februarie 1596 Mihai Viteazul s'a războit cu Tătarii și, după ce i-a bătut, a plecat în Moldova în potruva lui Iremia Movilă⁹⁾. Astfel fiind lucrurile, oare este de crezut, că un răstimp numai de două luni de iarnă, de la începutul lui Decembre și până la începutul lui Februarie următor, să fi fost de ajuns pentru facerea unui nou recensământ? Acesta e cu atât mai greu de crezut, cu cât mijloacele de comunicație (care, după cum spune recenzentul, pe atunci în general nu erau nici repezi, nici sigure) trebuie să fi fost și mai nerepezi și mai nesigure în vreme de iarnă!

d). Am văzut, că ar fi fost nevoie de consacrarea stării de fapt numai din pricină, că s'ar fi făcut un nou recensământ. Fiindcă, după cum am arătat, nici nu s'a dovedit, că s'a făcut un nou recensământ și nici nu este de crezut aceasta, urmează, că n'a fost nici nevoie de consacrarea stării de fapt pricinuită de năvălirea lui Sinan Pașa.

e). În sfârșit, Walter, care a fost contemporanul lui Mihai Viteazul, care a scris în 1597 și care și-a tipărit scrierea în 1599, ne spune, că, după ce Sigismund, la 21 Noembrie 1595, și-a luat rămas bun de la Mihai Viteazul, acesta „*residuos misere dispersos incolas ex montium cavernis in terrae planitiem revocat: destructas passim casas et eversa possessionum loca restituit, et semina ad agriculturam, quantum fieri potest, subministrat*”.⁹⁾ De aci se vede lămurit, că politica lui Mihai Viteazul n'a fost de loc consacrarea stării de fapt pricinuită de năvălirea lui Sinan Pașa, ci din potruvă chemarea din peșterile munților înapoi la șesuri a locuitorilor împrăștiati, care mai rămăseseră în viață, clădirea din nou a caselor dărâmate și darea, pe cât a fost cu putință, de semințe pentru lucrul pământurilor pustiite!

III. Recenzentul susține, că din documentul dela 16 Mai 1628, care e privitor la rumânii din Bălteni și în care se găsesc vorbele „*dela Sinan Pașa încoace*”, „*de la Sinan Pașa până acum*”, și „*dela plecarea lui Sinan Pașa*”, reiese, că actul lui Mihai Viteazul a fost făcut, nu înainte de venirea lui Sinan Pașa, cum am spus noi, ci după expediția acestuia:

1). Dar, noi am arătat (p. 22-24): a) Mai întâi, că vorbele „*dela plecarea lui Sinan Pașa*”, care înseamnă „după ce Sinan Pașa a plecat din Muntenia”, nu sunt privitoare nici la data așezării rumânilor în Bălteni, nici la data facerii legăturii lui Mihai Vodă, ci sunt privitoare la data, când satul Bălteni a fost adăogat la mănăstirea maicăi Anghelina. De aci urmă, pe de o parte că din acele vorbe nu se poate scoate nici încheierea, că rumânii s'au așezat în Bălteni după plecarea lui Sinan Pașa, și nici încheierea că Mihai Viteazul a făcut actul său după acea plecare; iar pe de altă parte că satul Bălteni cu rumânii săi trebuia să fi existat înainte de venirea lui Sinan Pașa, pentru că după plecarea acestuia să poată fi adăogat la mănăstirea de mai sus. b) Pe urmă am recunoscut, că vorbele „*dela Sinan Pașa încoace*” pot în adevăr să arate tot răstimpul dela venirea lui Sinan Pașa încoace. Însă, fiindcă, în vremea, cât a stat Sinan Pașa în Muntenia, n'a fost cu putință, ca Mihai Viteazul să facă actul său,

și fiindcă din documentul de mai sus nu reieșea, că rumânii s'au așezat în Bălteni deabia după venirea lui Sinan Pașa, sau deabia după plecarea acestuia, și fiindcă din cele de mai sus (a) nu urmă, că Mihai Viteazul a făcut actul său după plecarea lui Sinan Pașa și urmă, că satul Bălteni cu rumânii săi a existat înainte de venirea lui Sinan Pașa, de aceea am zis, că ni esto îngăduit să presupunem, că rumânii din proces au fost așezați în Bălteni înainte de venirea lui Sinan Pașa și că Mihai Viteazul a făcut actul său tot înainte de acea venire. c) În sfârșit, am arătat, care poate fi înțelesul acelui document. — Recenzentul însă, nu pomeneste nimic de cele spuse sub a. și sub c., și încearcă să sdruncine numai încheierea noastră de sub b., ca și cum aceasta nu s'ar fi întemeiat și pe cele spuse sub a.

2). Deși în privința acestui document din 16 Mai 1628 se mai pot spune multe, totuși ne mulțumim acum, ca la acele de mai sus să adăogăm numai următoarele: În documentul acesta e vorba de rumânii din satul Bălteni. Acest sat este în județul Ilfov, spre miază-noapte de București. Turcii lui Sinan Pașa, înaintând de la Dunărea, au trecut prin București și Târgoviște și s'au oprit în munți în fața Stoenestilor.¹⁰⁾ Fiindcă Băltenii au fost în calea Turcilor, atât la venirea, cât și la plecarea acestora, urmează, pe de o parte că în acest sat n'a fost cu putință să se adăpostească locuitorii, care fugeau de Turci, iar pe de altă parte că și rumânii din Bălteni trebuie să fi fugit, căci doar nu erau să rămâie numai ei locului! Apoi, fiindcă, după părerea recenzentului, acei fugiți atunci, au rămas, pe unde se adăpostiseră, urmează, că și rumânii fugiți din Bălteni au făcut tot așa și deci nu s'au întors înapoi în Bălteni după plecarea lui Sinan Pașa. Dacă legătura lui Mihai Vodă ar fi fost făcută după această plecare, atunci acea legătură ar fi apucat pe acei rumâni nu în Bălteni, ci acolo unde se adăpostiseră, și ei n'ar fi putut fi condamnați să se întoarcă înapoi la Bălteni. Însă, judecata hotărăște, ca ei să fie rumâni în Bălteni, cum au fost mai înainte! Deci, actul lui Mihai Viteazul a fost făcut înainte de năvălirea lui Sinan Pașa.

* * *

I. Așa dar, recenzentul n'a izbutit să doboare: Nici părerea, că „Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă” și „Tratatul din 20 Mai 1595 încheiat de Mihai Viteazul cu Sigismund Báthory” sunt unul și același act. Nici încheierea, că prin „rumâni de legătură” trebuie să înțelegem pe rumânii convenționali. Și nici obiecțiunile, care fac, ca temeinicia părerilor de mai înaintea noastră să fie pusă la îndoială

S. G. LONGINESCU

Dare de seama asupra Conferinței: „PLAGA SINUCIDERILOR”

Ținută de d-l Dr. E. C. Decusară la Ateneul Român
în seara de 11 Ianuarie 1920

Printre mijloacele de instruire a marelui public, fără îndoială că trebuiesc socotite, în primul rând, conferințele publice.

Printre acestea cele mai frecventate erau până înainte de război conferințele dela Ateneul Român. Războiul însă a făcut ca publicul să piardă buful obicei de a le asculta și până acum nici o măsură de publicitate mai întinsă nu s'a pus în

8) A. D. Xenopol, *Istoria Românilor* vol. III, p. 220 și 221.

9) Walter, *Brevis et vera descriptio rerum ab illust. ampliss. et fortiss. ... Ion Michaelae. ... Walachiae palatino gestarum*, 1599 (în *Tesaur de Monumete Istorie*, de A. Papiu Ilarian, tom. I, fasc. II, p. 36 și 37).

10) A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, vol. III, p. 205.

practică odată cu reluarea ciclului de conferințe. Astfel se explică auditorul restrâns ce l'am putut constata la aceste conferințe, ca și la aceea ținută de d-l Decusară. Putem spune că publicul n'a avut decât să piardă din această absență, căci conferința d-lui Decusară a fost tot atât de interesantă, pe cât de instructivă.

Creșterea într-o proporție îngrijitoare a sinuciderilor și tentativelor de sinucidere a făcut pe conferențiar să se întrebe, dacă n'a venit momentul să se ia măsuri contra acestui rău, care a devenit o adevărată plagă socială.

Începând cu întrebarea de ordin sentimental, dacă sinuciderea este un act de curaj sau lașitate, conferențiarul o indică numai, lăsând-o fără răspuns, care ar fi fost și greu de dat, pentru a trece la adevăratul obiect al conferinței: adică la punctul de vedere social al chestiunii.

Orice viață reprezentând o energie susceptibilă de o întrebuințare utilă în societate, intră întrucâtva în capitalul colectiv al unei societăți și deci dreptul individului asupra vieții sale, dacă îl considerăm în funcțiune de grup, nu mai poate fi absolut, după cum nu mai sunt absolute nici dreptul de proprietate și libertate a muncii.

Pe sociolog nu-l poate interesa metafizica vieții mai mult decât utilitatea ei.

D-l Decusară ne-a dat interesante date istorice și statistice. În India exista obiceiul ca văduvele să se ardă în public după moartea soțului lor. După un statistician englez, Iacob, se ardeau pe rug 3000 văduve anual.

Sinuciderea e în legătură directă cu concepția morală și religioasă a vieții. Dacă în India ajunsese la așa frecvență, explicarea se găsea în legile lui Manu care prescria sacrificiul vieții pe rug întru preamărirea zeului Brahma. Din contra la *Ebrei* erau foarte rare pentru că vechiul testament considera sinuciderea ca un păcat.

După ce a făcut istoricul sinuciderii la diferite popoare, conferențiarul a trecut la date statistice. Din ele rezultă că sinuciderile au loc mai mult în Germania, iar celelalte state le ocupă în ordine descrescândă: Franța, Austria, Elveția, Rusia, Suedia, Danemarca, Anglia. Statele-Unite vin după Austria. România înregistrează proporțional ceva mai multe sinucideri decât Olanda, Belgia, Serbia și Bulgaria, și anume 62 anual la 1.000.000 locuitori. Dacă numărăm și tentativele, numărul sinuciderilor în Europa se ridică la considerabila cifră de 167.686 anual.

În România sinuciderile, în afară de tentative, se cifrează la circa 460 anual și se produc mai multe în Dobrogea și Moldova, iar Muntenia și Oltenia vin în urmă.

Analizând cauzele sinuciderilor, conferențiarul le-a împărțit în două clase: unele de ordin general: mizeria, boalele, amorul, alcoolismul, contrarietățile vieții; iar altele de ordin special, mai greu de explicat întrucât depind de structura sufletească proprie fiecărui individ, cum sunt motivele determinante ale sinuciderii.

Dintre cauzele sinuciderilor mizeria contribuie cu 16,7%, boalele cu 53,5%, dintre care numai pelagra cu 30%, amorul cu 10,2%, alcoolismul cu 4,7%, boalele mintale cu 6,5% și contrarietățile vieții cu 8,4%.

Mijloacele de combatere le împarte conferențiarul în măsuri de ordin moral, economic și material, unele preventive, altele represive.

Cele de ordin moral ar fi: fortificarea sentimentului religios, ameliorarea condițiilor de creștere și educație ale clasei proletare, supravegherea presei, care prin comentariile sale fac sinuciderea contagioasă. În Anglia cele mai multe sinucideri sunt trecute sub tăcere. Cântarea paternității și urmărirea seducătorilor nu numai penalizează, dar și printr-o largă publicitate, expunându-i la disprețul public pe care îl merită. În Anglia, în acest scop, apare un ziar numit «*Gazeta Seducătorilor*», care publică fotografiile celor ce se îndeletnicesc cu ademenirea fetelor tinere, pentru a preveni familiile oneste de prezența acestor răi făcători morali.

Ca măsuri de ordin economic: atenuarea virulenței mizeriei prin crearea de case de economii, pensiuni, etc. și suprimarea vânzării băuturilor spirtoase.

Ca măsuri de ordin material se pot lua diferite dispozițiuni legale, care să pedepsească, cum se face în alte țări, tentativa, complicitatea și indemnul la sinucidere și să se introducă

manifestarea unei desaprobari în ritualul înmormântării celor sinuciși.

În ceea ce privește pedeapsa tentativei, deși adoptată în alte țări, ne întrebăm dacă ea nu ar face, ca cel ce intenționează, să-și pună capăt zilelor. să nu o facă cu mai multă energie, știind că îl așteaptă o pedeapsă dacă nu reușește.

V. ANG.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 21 Ianuarie 1920

Presedenția d-lui G. STOICESCU, Președinte

Ștefan Cocosilă, recurs corecțional

Decizia No. 12

Recurs penal. — Cerere de libertatea provizorie pe cauțiune. — Competința instanței de fond a o rezolva iar nu a Inaltei Curți de Casație. — Casare. — Art. 422 și 117 Pr. penală.

Din combinațiunea art. 422 cu 117 pr. penală, rezultă că libertatea provizorie pe cauțiune poate fi cerută și dată în orice stare a procesului și chiar în timpul recursului la casație, iar pentru admisibilitatea în principiu a acestui recurs, prevenitul este dator să alăture la recursul său și actul de liberare pe cheazăsie; că, deși textele de mai sus nu indică care este instanța competentă de a judeca cererea de liberare provizorie în ipoteza când s'a făcut recurs în casație, totuși această cerere nefiind decât un incident al procesului în care s'a judecat chestiunea culpabilității prevenitului, singura instanță chemată de a se pronunța asupra ei, este numai aceea care a hotărât în ultima instanță asupra culpabilității și a pedepsei la care recurentul a fost condamnat.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Ion S. Codreanu procuratorul recurentului în dezvoltarea motivului de casare și pe d-l Procuror Al. N. Gane, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului unic de casare

«Violarea art. 422 din pr. penală prin aceea că nu Inalta Curte de casație, ci Tribunalul, care a pronunțat pedeapsa, are căderea a se pronunța asupra liberării provizorie cerută pentru îndeplinirea obligațiunii impusă de citatul articol».

Având în vedere că prevenitul Ștefan Cocosilă fiind condamnat de Trib. Teleorman, care a judecat în instanță de apel, la 7 luni închisoare corecțională și făcând recurs în contra sentinței condamnatoare, a adresat Tribunalului o cerere de a fi pus în libertate provizorie, până la judecarea recursului său; că Tribunalul, marginindu-se a afirma că o atare petițiune trebuie a fi rezolvată de această Inaltă Curte, prin încheierea No. 7082 din 10 D-brie 1919 i-a respins cererea;

Considerând, că pentru rezolvarea chestiunii de a se și care este instanța competentă de a se pronunța asupra cererii de liberare pe cauțiune, trebuie a ne raporta la disp. cap. VII de sub partea I a procedurii criminale, intitulat: «Despre libertatea provizorie și despre cauțiune».

Considerând, că din combinațiunea art. 422 cu 117 proced. penală, rezultă că libertatea provizorie pe cautiune, poate fi cerută și dată în ori ce stare a procesului și chiar în timpul recursului la casație, iar pentru admisibilitatea în principiu a acestui recurs, pre-

venitul este dator să alăture la recursul său și actul de liberare pe cheazășie;

Că, deși textele de mai sus, nu indică care este instanța competente de judeca cererea de liberare provizorie în ipoteza când s'a făcut recurs în casațiune, totuși această cerere ne fiind decât un incident al procesului în care s'a judecat chestiunea culpabilității prevenitului, singura instanță chemată de a se pronunța asupra ei; este, numai aceea care a hotărât în ultima instanță asupra culpabilității și a pedepsei la care recurentul a fost condamnat;

Că, în adevăr, rezolvarea unei atari cereri, necesitând verificarea unor elemente de fapt ce nu intră în căderea Curții supreme de a fi apreciate, legiuitorul a înțeles ca chestiunea liberării provizorii să fie soluționată numai de instanțele de fond, singurele în drept și în măsură de a aprecia gravitatea faptelor incriminate precum și cuantumul cauțiunii pentru lăsarea prevenitului în libertate;

Că, a admite contrarul, ar fi să se atribue acestei înalte Curți dreptul de a examina fondul pricinilor și de a aprecia faptele procesului, ceea ce ar fi învederat contrar legii sale organice;

Că de aceia motivul de casare este întemeiat și Curtea urmează a anula jurnalul atacat și a trimite afacerea la Trib. Ilfov spre a se pronunța asupra cererii lui Cocosilă de a fi liberat pe cauțiune până la judecarea recursului său;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN CONSTANȚA

Audiența dela 17 Octombrie 1919

Președinția d-lui G. L. DIMITRIU, Consilier

Anton A. Ioanid cu Banca Sindicatului Agricol din Constanța

Decizia comercială No. 1

Compt-curent. — Condițiunile constitutive. — Comptul curent simplu. — Deosebire de comptul-curent reciproc.

Dacă contractul de compt-curent, în genere, presupune existența a două persoane, care având a-și remite reciproc diferite valori, convin a le înscris în creditul aceluia ce efectuează remisa, de a le compensa la epocile convenite și de a plăti saldul, doctrina recunoaște totuși că în anumite situațiuni se poate concepe existența unui Contract de compt-curent așa numit simplu, în care convențiunea părților presupune că numai una dintr'ânsele s'a obligat a face, celeilalte, avansuri ce ar covârși valorile remise de cealaltă parte, spre deosebire de cel reciproc, în care fie-care dintre cei doi corespondenți poate fi în avans față de celalt, după hazardul operațiunilor.

În special, când comptul-curent întovărășește o deschidere de credit, în care unul din corespondenți este creditorul obligat a face avansările, iar celalt creditat, contractul de compt-curent își pierde caracterul reciprocității, prin faptul că deși creditatul poate face rambursări parțiale și să reclame apoi noi avansuri, nici odată ele nu depășesc limitele creditului acordat.

Curtea,

Ascultând pe D. avocat G. Benderly din partea apelantului reclamant Anton A. Ioanid și pe D-nii avocați

Bucur Constantinescu și A. Mavrodin, din partea apelantei părți Banca Sindicatului agricol din Constanța, Deliberând:

Asupra apelurilor conexe, făcute cu petițiunile înregistrate la No. 621 și 731/919 de Banca Sindicatului agricol Constanța și Anton A. Ioanid, contra sentinței comerciale cu No. 10/919 a tribunalului Constanța, prin care, admitându-se acțiunea intentată de acesta din urmă, tribunalul validează oferta reală făcută de el Băncii apelante, prin corpul portăreilor, cu somațiunea No. 2580/919, obligă Banca să restituie reclamantului polița în valoare de 7000 lei, cu scadența 30 Octomvrie 1916 și să plătească 200 lei cheltueli de judecată, ordonă radierea din registrul de inscripțiuni a actului de garanție ipotecară înscris la acel tribunal sub No. 532/913;

Ascultând pe părți în susținerile și concluziunile lor; Având în vedere că din debateri și actele produse în instaață se stabilesc în fapt următoarele:

La 23 Noemvrie 1913, între intimatul Anton A. Ioanid și apelanta Banca Sindicatului agricol intervine un act intitulat «Act de garanție ipotecară» în puterea căruia Banca acordă lui Ioanid un credit în cont curent până la concurența sumei de 7000 lei, acesta constituind, pentru garantarea saldului ce va datora Băncii, ipotecă în primul rang asupra imobilului său din Constanța, str. Tomis No. 21 și convenind asupra următoarelor condițiuni: Pentru orice sumă va ridica dela Bancă, va da spre scontare bilete la ordin semnate de dânsul; la sumele debitate în contul curent vor curge dobânzi de 10 la sută pe an și un comision de $\frac{1}{4}$ la sută, plătitibil trimestrial la preschimbarea biletelor la ordin, dobânda putându-se mări după situația pieței; contul curent fiind fără termen, Banca are dreptul să-l retragă oricând printr'o scrisoare recomandată; orice bilet la ordin dat pentru sumele primite își păstrează garanția lui ipotecară, treceșea lui în contul curent neoperând novațiunea.

În baza acestui act se urmează, până la mobilizare, un sir de operațiuni de înregistrare în contul curent: bilete la ordin, dobânzi, comisioane, etc., iar la trecerea armatei pe picior de război, reclamantul este mobilizat, datoriat sa la Bancă fiind în acest moment de 7000 lei.

Intors din mobilizare, reclamantul vrea să-și achite datoria, susținând totuși că nu i se pot pretinde procentele convenționale, întru cât creanța ar deriva dintr'o cambie, a cărei scadență a fost amânată prin lege până la trecerea armatei pe picior de pace. Banca obiectând că i se datoresc procentele convenționale, reclamantul face ofertă reală și consemnează în ziua de 12 Iunie 1919 suma de 8800 lei, care reprezintă capitalul, cu procente de 6 la sută dela 15 August 1916 până la 11 Iunie 1919, după care, introduce prezenta acțiune pentru validarea ofertei și radierea ipotecei;

Având în vedere că, pentru a admite acțiunea, tribunalul argumentează că obligațiunea reclamantului față de părata n'ar putea fi socotită ca decurgând dintr'un cont curent, ci numai ca o obligațiune cambială, având ca mod de garantare a plății ipoteca înscrisă asupra imobilului din Constanța, strada Tomis 21; că potrivit art. 3 din decretul-lege dela 23 Decemvrie 1916, scadența tuturor efectelor de comerț ale mobilizațiilor fiind prelungite până la o lună după publicarea decretului de punerea armatei pe picior de pace, adică până la 7 August 1919 și întrucât prin acest decret și nici prin acel ce acordă moratoriul, din 21 Decemvrie 1916, nu se arată de legiuitor ce dobânzi trebuiesc plătite pentru aceste efecte, acăror exigibilitate a fost astfel

prelungită, în speță stipulațiunile prevăzute în actul de garanție ipotecară asupra dobânzilor, trebuie socotite ca nescrise, reclamantul nedatorând dobânzi decât dela scadența prelungită a cambiei și anume pe cele legale de 6 la sută;

Având în vedere că din conținutul actului de garanție ipotecară autentificat la No. 2787/1913, înscris la No. 532/913, rezultă că Banca Sindicatului Agricol, deschizând un credit reclamantului până la concurența sumei de lei 7000, părțile au înțeles a lucra în cont curent, reclamantul garantând saldul datorit Băncii creditoare, la încheierea contului, printr-o ipotecă asupra imobilului arătat;

Considerând că dacă, în genere, contractul de cont curent presupune existența a două persoane care, având a-și remite reciproc diferite valori, convin a le înscrice în creditul aceleia ce efectuează remiza, de a le compensa la epocile convenite și de a plăti saldul, doctrina recunoaște totuși că în anumite situațiuni se poate concepe existența unui contract de cont curent, așa numit simplu, în care convențiunea părților presupune că numai una dintrânsele s'a obligat a face celelalte avansuri ce ar covârși valorile remise de cealaltă parte, spre deosebire de cel reciproc, în care fiecare dintre cei doi corespondenți poate fi în avans față de celalt, după hazardul operațiunilor (Ch. Lyon-Caen, vol. IV, pag. 667);

Că în special, când contul curent întovărășește o deschidere de credit în care unul din corespondenți este creditorul obligat a face avansurile, iar iar celal creditatul, contractul de cont curent își pierde caracterul reciprocității, prin faptul că deși creditatul poate face rambursări parțiale și să reclame, apoi, noi avansuri, nici odată ele nu depășesc limitele creditului acordat;

Având în vedere că, în specie, contractul intervenit între părți întrunește toate condițiunile constitutive ale contului curent: 1) transmiterea proprietății valorilor remise; 2) procentele în favoarea remitentului; 3) novațiunea creanței înscrisă în compt; 4) indivizibilitatea operațiunilor;

Considerând că, în adevăr, din examinarea actului de garanție ipotecară autentificat la No. 2787/913, se constată că părțile au convenit ca, în limitele creditului de 7000 lei acordat, reclamantul Ioanid să poată ridica avansuri cari trec în proprietatea sa din momentul remiterii și înscrierii în debitul său; că deși pentru toate aceste avansuri reclamantul este ținut a emite și preda Băncii spre scontare, bilete la ordin semnate de dânsul, trecerea lor în cont nu operează novațiune față de operațiunile contului curent, de oarece, după cum rezultă dintr-o clauză expresă a actului de garanție, cambia emisă nu-i substituie o creanță nouă, cu caracter cambial, înscrisiunea avansului primit de reclamant în debitul său, menținându-și efectele, pentru a intra mai târziu ca element în creanța saldului, iar suma primită păstrându-și garanția ipotecară și privilegiile aferente;

Considerând că, deasemeni, în ce privește procentele, părțile convenind pentru o dobândă de 10 la sută pe an și la un comision de $\frac{1}{4}$ la sută, plătit trimestrial la preschimbarea biletelor la ordin, cu dreptul pentru Bancă de a mări dobânda după situația pieței, din faptul că procentele cari curg din chiar ziua în care reclamantul intră în posesiunea sumelor avansate, înscrise în cont, se plătesc trimestrial, nu se poate deduce că obligațiunea este cambială și că n'ar decurge din contul deschis, părțile fiind libere din acest punct de vedere să deroge uzului, stipulând ca procentele să fie

plătite periodic, fără a se compensa și ele la încheierea contului;

Având în vedere, pe de altă parte, că din clauzele actului de garanție reieșind că în intențiunea părților, fiecărui avans plătit reclamantului îi corespunde pentru Banca Sindicatului Agricol o deosebită creanță prin înscrierea ei în cont, creanța este novată, fiind înlocuită printr'un articol de credit în beneficiul remitentului; că deși, în fapt din extrasele de cont depuse la dosar rezultă că suma creditată a fost ridicată integral de reclamant încă dela început și că în urma câtorva rambursări parțiale, saldul trimestrial a fost reprodus în cont la fiecare nou trimestru, această situațiune nu este de natură a modifica caracterul inițial al convențiunei, chiar dacă în executarea ei remizele nu s'au făcut parțial și succesiv în sensul celor stipulate prin actul de garanție;

Având în vedere, în sfârșit, că prin efectul indivizibilității contului curent, care în speță e fără termen și poate fi retras oricând, condiție incompatibilă cu o obligațiune cambială, creanțele înscrise în cont pierzându-și individualitatea și devenind exigibil numai saldul, nu s'ar putea susține că creanța acestui sald este cambială, întru cât ar fi a recunoaște că Banca creditoare ar putea detașa un articol de credit din contul curent pentru a cere pe temeiul cambiei plata valorii avansate;

Că în aceste condițiuni caracterul juridic al obligațiunei reclamantului fiind acela al unei obligații decurgând dintr'un cont curent, e cert că transmiterea prin gir al biletului la ordin nu poate avea de efect și transmiterea de plin drept a ipotecei, garanția ipotecară fiind afectată exclusiv soldului datorat Băncii pe baza actului de credit în cont curent intervenit între părți;

Că, prin urmare, cauza obligațiunei fiind contul curent, iar dobânda cuvenită Băncii creditoare fiind cea convențională, suma de 8800 lei oferită și consemnată de reclamant, în care pe lângă capital s'a depus numai procentele comerciale de 6 la sută, este insuficientă pentru acoperirea integrală a creanței, capital și procent și, deci, cererea sa de a se valida această ofertă și consemnațiune, urmând a fi privită ca nefondată, Curtea eată a admite apelul făcut de Banca Sindicatului Agricol Constanța, a infirma în totul sentința apelată și a respinge ca nefondată acțiunea; a respinge în acelaș timp, ca neîntemeiat apelul făcut de Anton A. Ioanid contra aceleiași sentințe;

Văzând și cererea Băncii Sindicatului Agricol pentru cheltueli de judecată, pe cari Curtea, apreciind, le fixează la suma de lei două sute.

Pentru aceste motive, redactate de D. consilier Al. Teodorescu,

Curtea admite apelul făcut de Banca Sindicatului Agricol Constanța și respinge apelul făcut de Anton A. Ioanid, etc.

(ss) Al. Budișteanu, C. Nacian, Al. Teodorescu, C. Viforeanu.

Grefier (s) St. Ciocoiu.

Opinie

Noi G. L. Dimitriu, consilier, suntem de părere a se respinge ambele apeluri pentru considerentele din sentința apelantă, pe cari găsindu-le întemeiate în fapt și în drept, le adoptăm, cu modificarea că prin decretul-lege din 7 August 1919, scadența efectelor de comerț fiind prelungită până la 7 Noemvrie 1919, este prelungită și scadența cambiei de 7000 lei emisă de apelantul Ioanid și deci nu datorește procente până la acea dată.

Că moratoriul acordat prin decretul-lege No. 3241 din 23 Decembrie 1916, prelungit prin decretul-lege No. 2199 din 7 Iunie 1919 și prin acela din 7 August 1919, fiind acordat în favoarea debitorului, spre deosebire de dispozițiunile art. 316 c. com., cari sunt edictate în interesul creditorului, și pentru motive cu desăvârșire altele decât acelea cari au dictat dispozițiunile din acest articol, urmează că debitorul poate renunța la această favoare și deci poate plăti înainte de scadența fixată prin moratoriu;

Că oferta reală fiind valabilă pentru suma de 7000 lei, urmează a se valida pentru această sumă — nu pentru întreaga sumă depusă — și prin consecință a se ordona suma de 7000 lei pe numele creditoarei Banca Sindicatului agricol iar restul pe numele debitorului Ioanid.

Consilier (s) **G. L. Dimitriu**

NOTĂ.—Decizia Curții de apel din Constanța pune în discuție chestii de drept, pe cari majoritatea Curții le-a rezolvit foarte juridic.

1). În speță existența contului curent o scoate dintr'un act scris intitulat «Act de Garanție Ipotecară». Această existență poate fi însă scoasă și din fapte și împrejurări fără a fi neapărată nevoie să intervină vreun act scris. Contul-curent fiind o creațiune juridică consensuală presupune — printre alte elemente esențiale — consimțământul părților. Consimțământul poate fi expres sau tacit, poate să rezulte ex factis et rebus. Este o chestie de fapt lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond. Acest consimțământ nu este nevoie să intervină la fiecare trimitere (remisă) în parte, este destul să se manifeste o singură dată la înființarea contului curent ¹⁾.

Caracterul consensual al contului curent a fost tăgăduit de o bună parte din doctrina franceză și italiană, din care menționăm pe Le Poitvin și Delamarre, precum și pe Ercole Vidari. Acești distinși autori atribue contului curent caracterul real. Contul curent — susțin ei — nu-și ia ființă decât după ce trimiterile reciproce ale corentiștilor (părților contractante) au fost primite și trecute în registre ca articole de credit. Operațiunile de contabilitate și contul curent formează un singur corp ²⁾.

Teoria contractului consensual, care se impune astăzi, este susținută de o seamă de eminente autori, dintre cari în Franța menționăm pe Lyon Caen & Renault, în Italia pe Cesare Vivante, la noi în țară pe D-l V. Dumitriu. Argumentarea lor să întemeiază pe considerațiunile că trimiterile nu se păstrează de corentistul primitor spre a fi restituite la sfârșitul contractului, cum este de pildă în contractul de gaj, de comodat, con-

tracte prin exelență reale, ci ele trec în proprietatea sa. Iar în altă ordine de idei, dacă contul-curent nu s'ar putea stabili mai dinainte printr'un acord de voințe, ci numai odată cu primirea trimiterilor, ar urma ca el să nu poată lua ființă decât la închiderea lui, când se lichidează compensațiile, se stabilește saldul, fapt care ar duce la absurd ³⁾.

Mai departe Vidari consequent cu teoria de a indentifica înființarea contului curent cu înscrierea trimiterilor în registru, face din acest așezământ juridic un contract formal a cărui probă nu se poate face decât prin acte scrise. Această teorie n'a putut fi acreditată fiind contrarie naturii comerțului, unde se cere repeziciune și unde raporturile juridice se produc nu numai prin acte scrise, dar și prin legături comerciale de fapt. Apoi, unde legiuitorul a voit să impună caracterul formal, a spus lămurit, cum de pildă în materia societăților și a cambii.

2). În interpretarea «Actului de Garanție Ipotecară» Curtea înlătură eroarea tribunalului, care reduce contul curent numai la contractul de cont curent, ignorând existența contractului de deschidere de credit. Soluționând chestia pusă în discuție, Curtea primește teoria lui Lyon Caen & Renault și Supino, cari impart contractul de cont curent în simplu și reciproc ⁴⁾. Această distincție este criticată la noi în țară de D-l Dumitriu, pe motiv că ea ar aduce o confuzie între contractul de cont curent și cel de împrumut, sau de mandat, sau de comision. Cum de pildă Merlin la confundat cu o stare de fapt, cu operația de contabilitate ⁵⁾, Massé cu contractul de împrumut ⁶⁾, alții cu o sinteză a contractelor de împrumut, mandat, comision, depozit, cesiune.

D-l Dumitriu preconizează împărțirea contului curent în contractul de cont curent și contractul de deschidere de credit, făcând din celdintăi un contract suigeneris, consensual, sinalagmatic, oneros, continuu, fără nicio condiție de formă în privința existenței și a dovezii sale ⁷⁾.

Teoria D-lui Dumitriu se sprijinește pe istoricul contului curent și pe argumente de text. Atât în contul nostru curent, cât și în legiuirea noastră comercială, legiuitorul nostru s'a inspirat din codul de comerț italian. Legiuitorul italian intitulează

3). Lyon Caen & Renault. *Traité du Droit commerciale*. T. IV.; Cesare Vivante. *Tratatto di Diritto commerciale*. T. III; V. Dumitriu, op. citat.

4). Lyon Caen & Renault, op. cit. p. 667; Supino. *Il Conto Corrente* No. 69.

5). Merlin. *Répert. V. Compte - Courant et Question de droit*. V. *Compte - Courant*.

6). Massé. *Le Droit Commercial dans ses rapports avec le droit des Gens et le Droit Civil*, VI, pag. 163, No. 2274.

7) V. Dumitriu, op. cit. p. 40.

1). Alexandru Degre. *Seriuri Juridice*, Vol. III-lea pag. 343; V. Dumitriu. *Contractul de Cont-Curent*, pag. 15 și urm.

2). Delamarre et Le Poitvin. *Traité du contract de commission*; Ercole Vidari. *Corso di Diritto Commerciale* T. V.

sediul materii cu titlul de: «Contractul de Cont-Curent», legiuitorul nostru îi pune titlu: «Contul-Curent». Legiuitorul nostru pare mai logic: el privește genul, pe când cel italian privește speța. Venind la speța contractului de Cont-curent, legiuitorul nostru în caracterizarea lui reproduce în art. 370 din codul nostru de comerț, art. 345 din codul de comerț italian, când trece însă la a doua speță a contului curent, la contractul de deschidere de credit, părăsește legiuirea italiană și reproduce în ultimul alineat din art. 372 din codul nostru comercial, art. 26 din legea belgiană dela 26 Mai 1872. Deci, în legiuirea noastră comercială nu se vorbește de contractul de cont curent simplu, ci de contractul de deschidere de credit. Rămâne, prin urmare, stabilit că speța prevăzută în decizia Curții de apel din Constanța este un contract de deschidere de credit, fiind numai un singur creditor și un singur creditat.

3) Analizând «Actul de Garanție Ipotecară» prima instanță de fond califică raportul juridic dintre părți un împrumut cambial garantat cu ipotecă. Împrumutul cambial — zice Tribunalul — este principalul, iar ipoteca accesoriul, prin urmare, pe temeiul decretului-lege No. 3241 din 23 Decembrie 1916 și a altor decrete posterioare scadența efectelor de comerț fiind prelungită, debitorul nu datorește procente; iar în privința procentelor convenționale din «Actul de Garanție Ipotecară», ele trebuie a fi socotite ca nescrise, accesoriul urmând soarta principalului.

Motivul, care a determinat tribunalul să ajungă la această soluție este, după cum am spus mai sus, ignorarea distincției între contractul de cont-curent și contractul de deschidere de credit. Tribunalul susține că deoarece în speță nu se constată trimiteri reciproce între corențiști, legăturile dintre părți nu constituiesc un contract de cont-curent, ci un contract de împrumut. Greșala stă în confuzia contractului de deschidere de credit cu a contractului de împrumut. Din moment ce în speță se constată că nu este un contract de cont-curent, nu urmează că este numai-decât un contract de împrumut, este un contract de deschidere de credit. Cine a urmărit nevoia din care s'a născut contul-curent, evoluția și utilitatea sa, percepe ușor distincția ce trebuie să se facă. Obiectul contractului de împrumut este prestarea unei sume de bani sau a unui lucru, pe când obiectul contului curent este creditul. Din «Actul de Garanție Ipotecară», care este legea părților, se constată că Banca Sindicatului Agricol din Constanța s'a angajat să procure lui Anton A. Ioanid credit, nu o sumă de bani.

Curtea, analizând acelaș act dintre părți, găsește — în contradicție cu părerea tribunalului —

că speța este un contract de cont-curent simplu, noi am spune, după principiile contului curent din codul nostru de comerț, un contract de deschidere de credit, garantat cu ipotecă; și cu acest prilej stabilește adevăratele principii ale contului curent: transmiterea proprietății valorilor trimise, procentele în favoarea trimițătorului, novațiunea creanței inserisă în cont, indivizibilitatea operațiunilor.

Intr'adevăr, Banca Sindicatului Agricol din Constanța a deschis un credit până la suma de 7000 lei lui Anton A. Ioanid. La ridicarea avansurilor, creditorul este obligat a semna în ordinul băncii creditoare cambii, pe cari trebuie să le preschimbe din 3 în 3 luni. Emiterea cambiilor — spune cu drept cuvânt Curtea — nu trebuie a face să se creadă că raporturile dintre părți constituiesc un împrumut cambial, deoarece chiar «Actul de Garanție Ipotecară» spune că efectele cambiale nu novează avansurile primite și trecute ca articole de credit în contul curent al creditatului; iar în al doilea rând ar urma ca fiecare articol de credit să se poată scoată din cont și să se urmărească prin mijlocul cambiilor, fapt ce ar contrazice principiul indivizibilității contului curent. Cambiile emise neputând substitui avansurile primite de creditat, nu pot să atragă nici garanția ipotecară, care rămâne destinată numai saldului rezultat la închiderea contului. Emiterea cambiilor n'are altă menire decât a înlesni finanțarea, la facerea avansurilor, prin scontarea lor, banca creditoare fiind obligată să le restituie creditatului atât la epoca preschimbării, cât și la achitarea saldului.

Deoarece însă contul curent este în timpul exercițiului său aproape într'o neînteruptă mișcare, are un caracter de continuitate și rezultatul nu se știe decât la închiderea lui, s'a ivit în doctrina italiană controversa, dacă garanția fie prin ipotecă, gaj, fidejusiune, constituită la începutul său, în vederea saldului, este validă? Teoria, care a triumfat este că garanția este validă și în privința saldului contractului de cont-curent și în privința saldului contractului de deschidere de credit, pentru că deși obligația principală este condițională, perfectarea ei făcându-se în viitor, legătura juridică dintre părți se stabilește dela înființarea contului curent. Legiuitorul nostru profitând de controversa doctrinei italiene a fixat în art. 372 din codul nostru de comerț și noțiunea contractului de cont-curent și pe aceea a contractului de deschidere de credit consfințind teoria italiană expusă mai sus în formula legii ⁸⁾,

8). E. Calucci. Il Codice di commercio Italiano, T. V. No. 15; Cesare Pagani. Nuovo Codice di Commercio Italiano, Cartea I, Partea II, No. 38; V. Dumitriu. op. cit. pag. 283 și urm.

Curtea mai constată — de asemenea cu drept cuvânt — că deși creditul și-a epuizat dela început creditul, ridicând o singură dată suma, aceasta nu schimbă întru nimic natura convenției. Într'adevăr, creditul poate să ridice o singură dată, sau prin mai multe avansuri suma creditată, poate să facă apoi noi trimeteri și să ridice noi avansuri în limita creditului.

Banca creditoare și-a stipulat 10 % procente pe an, având dreptul să le ridice în timpul contractului după cursul pieții, procente plătibile din 3 în 3 luni. Modalitatea plății procentelor constituie ceiace în practica comerțului se numește o încheiere parțială, un bilanț provizoriu. Această operație de simplificare a contabilității are de scop de-a capitaliza procentele (sald al procentelor), de-a lămuri situația părților evitând orice contestație la încheierea definitivă a contului curent.

Banca creditoare și-a mai stipulat în afară de procente și un comision de $\frac{1}{4}$ %. Dobânzile reprezintă fructul capitalului, comisionul, serviciile aduse creditatului, energia desfășurată pentru încheierea afacerii.

Ceiace mai formează ca punct de sprijin în soluția adoptată de curte mai este și clauza din convenție că contul curent este fără termen, clauză incompatibilă cu soluția creanței cambiale — adoptată de tribunal, care este o creanță cu termen și care nu poate fi executată înaintea îndeplinirii termenului. Clauza contului curent fără termen este primită și de lege și de doctrină și jurisprudență, cu condiție ca voința părții, care voeste să se retragă să se manifeste limpede și să se adreseze direct celeilalte părți contractante.

4) Minoritatea Curții făcând opinie separată adoptă considerațiile de fapt și de drept ale tribunalului, cu deosebirea că decretul-lege menționat mai sus prelungind scadența efectelor de comerț, procentele plătite prin ofertă trebuie restituite creditatului. Părerea minorității ni se pare greșită din următoarele motive: din moment ce decretul-lege de prelungire a scadenței nu vorbește nimic despre procente, nu urmează ca ele să nu mai fie plătite. Decăderile de drepturi trebuie să fie expres prevăzute în lege. Intervine însă un alt motiv hotărâtor în discuție. În speță este vorba de o creanță producătoare de venit. Se pune în discuție un drept câștigat, nu o simplă expectativă. Principiul neretroactivității legilor, care formează regula generală și care are la bază siguranța averii, a condiții persoanelor, a învoelilor, cere ca acest drept câștigat să fie respectat. În speță nu este vorba nici de legi de procedură, nici de legi de drept public, cari intră în sfera de aplicație a principiului de retro-

activitate a legilor, nu este vorba nici de legi, cari fac excepție dela principiul neretroactivității legilor, cum sunt: legile interpretative, legile cari prevăd expres decăderi de drepturi, sau legile penale, cari scad, sau suprimă o pedeapsă. În speță este vorba de o creanță cu procente, care trebuie guvernată de legea veche ⁹⁾. Intrucât însă în speță majoritatea Curții a hotărât că raportul juridic dintre părți constituie un contract de deschidere de credit, această discuție capătă numai un interes principal, deaceia nu insistăm mult asupra ei.

București, Decembrie 1919.

P. VASILESCU

Doctor în drept din Paris, Avocat.

TRIBUNALUL BRĂILA, SECȚIA II

Audiența dela 30 Octombrie 1919

Președinția d-lui **C. DUMITRESCU**, judecător

I. Weiner cu Ministerul Public

Regulamente administrative. — Puterea executivă. — Competența ei în materie reglementară. — Judecarea legalității regulamentelor. — Art. 93 al. 9 din Constituțiune și 385 al. 9 c. pen.

Dreptul puterii executive în facerea regulamentelor administrative pentru executarea legilor, trebuie mărginit numai la stabilirea amănuntelor de executare pentru înlăturarea piedicilor ce s'ar ivi cu această ocaziune, fără a crea obligațiuni și raporturi noi neprevăzute prin legea pentru aplicarea căreia regulamentul a fost întocmit.

Art. 93 al. 9 din constituțiune, cât și art. 385 al. 9 c. pen., dau dreptul judecătorilor și îi obligă de a nu aplica regulamentele făcute pentru executarea legilor, decât după ce au examinat legalitatea lor care consistă din a se stabili dacă regulamentul emană dela autoritatea având puterea reglementară, dacă a fost dat de această autoritate în limitele competenței sale și cu formule cerute de lege și dacă regulamentul a fost declarat executoriu prin publicațiune, afișare sau încunoștiințare administrativă.

Tribunalul.

Având în vedere apelul făcut de I. Weiner, împotriva hotărârei comisiunei de judecată contra speculei No. 1 din 1919, prin care este condamnat să plătească 1000 lei amendă în folosul Ministerului Industriei și Comerțului, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 8 din decretul-lege No. 2969 din 1919;

Având în vedere concluziunile d-lui prim-procuror de a se declara nul apelul deoarece, conform deciziunei No. 30145 din 1919 a Ministerului de Industrie și Comerț, apelantul odată cu facerea apelului n'a alăturat și recipisa pentru consemnarea amenzii la care a fost condamnat de către prima instanță;

Având în vedere că prin art. 7 din decretul-lege No. 2969 din 1919 se prevede că, împotriva hotărârilor

9) M. Planiol. «Traité Élémentaire de Droit Civil», T. I-ii, No. 204, 249; D. Alexandresco. Dreptul Civil Român T. II, p. 28 și urm.

comisiunilor de judecată contra speculei, se poate face apel la tribunal în termen de 5 zile;

Având în vedere că acest articol este complectat de art. 26 din deciziunea ministerială No. 30145 din 1919, în sensul că se mai cere ca apelantul, sub pedeapsă de nulitate a apelului, să alăture la apelul său și recipisa pentru consemnarea amenzii la care a fost condamnat de către prima instanță;

Că, apelantul neconformându-se acestei îndatoriri, urmează a examina dacă, pentru a admite concluziunile reprezentantului ministerului public, dispozițiunile art. 26 din vorbita deciziune, sunt aplicabile în specie?;

Considerând că actele autorității publice care se aplică în materie penală, sunt actele puterii legiuitoare, adică, legile votate și promulgate după formele constituționale, precum și actele de autoritate ale puterii executive;

Că aceste din urmă acte au de obiect, unele, precum sunt actele reglementare sau regulamentele administrative, de a asigura executarea legilor, altele, ca actele de guvernământ, actele de administrațiune pură și actele administrative de natură juridică, de a stabili reguli locale și vremelnice de către autoritatea administrativă sau guvernamentală;

Că ceea ce caracterizează actele celor două puteri, este faptul că puterea legiuitoare singură face legile, le modifică și le suspendă, iar cea executivă, prin actele sale de autoritate, ia numai măsuri pentru executarea legilor, fără a avea dreptul de a le modifica;

Considerând, într-adevăr, că, potrivit art. 32 din constituțiune, orice lege cere învoirea celor trei ramuri ale puterii legiuitoare prin votarea ei de către adunarea deputaților și senat (Reprezentatiunea Națională) și sancționarea ei de către Rege;

Că legiferarea fiind deci de atributul puterii legiuitoare, de aci rezultă că principiul separațiunii puterilor se opune ca modificarea și suspendarea unei legi să se facă de alte organe, decât tot de puterea legiuitoare;

Că pentru aceasta, în ceea ce privește actele reglementare ale puterii executive, art. 93 al. 9 din constituțiune, conferă puterii executive delegațiunea de a face regulamente pentru executarea legilor, cu condițiunea ca prin acele regulamente să nu se modifice sau să se suspende legile, iar ca consecință, dreptul puterii executive în facerea regulamentelor, urmează a fi mărginit numai la stabilirea amănuntelor de executare pentru înlăturarea piedicilor ce s'ar ivi cu această ocaziune;

Că dacă regulamentul astfel făcut ar crea obligațiuni noi și ar stabili raporturi neprevăzute prin legea pentru aplicarea căreia a fost întocmit, el este ilegal, deoarece prin aceasta s'ar uzurpa atribuțiunile puterii legiuitoare de către puterea executivă. Deaceia regulamentul nu poate prevedea o altă pedeapsă pentru călcarea lui, decât pedeapsa pe care legea o prevede, sau, în lipsă de o asemenea penalitate, orice regulament legal este sancționat de dispozițiunea generală prevăzută de art. 385 al. 9 c. pen.;

Că atât art. 93 al. 9 din constituțiune, cât și art. 385 al. 9 c. pen., dau dreptul judecătorilor și îi obligă de a nu aplica regulamentele făcute, fie de puterea executivă, fie de diferitele autorități administrative pentru executarea legilor, decât după ce au examinat legalitatea lor care, consistă din a se stabili dacă regulamentul emană dela autoritatea având puterea reglementară, dacă a fost dat de această autoritate în limitele competenței sale și cu formele cerute de lege și, dacă regulamentul a fost declarat executoriu, după împrejurări, prin publicațiune, afișare sau încunoștiințare administra-

tivă (art. 93 al. 9, 115, 126 din constituțiune și 385 al. 9 c. pen.);

Având în vedere că organele în drept de a avea puterea reglementară sunt Regele (puterea executivă), în baza delegațiunii generale conferită prin art. 93 al. 9 din constituțiune, astfel după cum s'a arătat mai sus, precum și diferitele autorități administrative, în cazul când puterea legiuitoare le conferă și lor prin legi delegațiunea de a face regulamente pentru rânduirea aplicării acelor legi (art. 126 din constituțiune);

Având în vedere că art. 26 din deciziunea No. 30145 din 1919, reglementând cum trebuie să se facă apelul în contra hotărârilor date în cazurile prevăzute de decretul-lege No. 2969 din 1919, dispozițiunile sale sunt privitoare la executarea acestui decret-lege;

Că aceste dispozițiuni intrând, deci, în categoria actelor reglementare, urmează a fi înlăturate ca ilegale, deoarece nu emană dela autoritatea în drept care are puterea reglementară. Într-adevăr, prin decretul-lege No. 2969 din 1919, neconferindu-se Ministerului de Industrie și Comerț, autoritatea administrativă care a dat decizia No. 30145 din 1919, delegațiunea de a exercita puterea reglementară, acest drept aparține numai puterii executive (Regelui) în baza delegațiunii generale conferită prin art. 93 al. 9 din constituțiune;

Că deciziunea No. 30145 din 1919, mai trebuie înlăturată ca ilegală și pentru motivul că autoritatea administrativă care a dat-o a trecut peste competența prevăzută de constituțiune în materie de acte reglementare;

Considerând, într-adevăr, că, a prevede prin deciziunea No. 30145 din 1919, ca condițiune pentru regularitatea introducerii apelului, obligațiunea de a alătura la apel și recipisa de consemnarea amenzii, pe când prin decretul-lege No. 2969 din 1919, se recunoaște celui condamnat dreptul de apel fără nici o condițiune, zisa deciziune modifică legea relativ la exercițiul dreptului de apel recunoscut prin lege, prin faptul că prevede pentru exercițiul acestui drept o modalitate pe care legea nu o admite și, deci, o scădere din acest drept pentru cazul când ea nu s'ar îndeplini;

Că, prin urmare, pentru a stabili regularitatea introducerii apelului de față, urmând a se avea în vedere numai art. 7 din decretul-lege No. 2969 din 1919 și, cum prin acest articol nu se pune îndatorire apelantului să alăture la apelul său și recipisa pentru consemnarea amenzii la care a fost condamnat de către prima instanță, excepțiunea ridicată cu privire la neregularitatea apelului din acest punct de vedere, cată a fi respinsă ca nefondată;

Pentru aceste motive, redactate de d. Const. Dumitrescu, judecător de ședință, Trib. respinge, etc.

(s) Const. Dumitrescu

TRIBUNALUL DOLJ, SECȚIA I

Audiența dela 15 Octombrie 1919

Președenția d-lui DEM. POLICHRON, judecător

Sentința No. 1108

Apel. — Decretul-lege No. 2696 din 10 Iulie 1919 relativ la înfrânarea speculei. — Decizia Ministerul de Industrie și Comerț No. 30145 publicată în Monit. Of. No. 78/919. Inaplicabilitatea ei în ce privește obligația celor condamnați, ca odată cu facerea apelului să consemneze suma la care au fost condamnați, sub sancțiunea decăderii din drepturi, în caz de neconformare.

Pe cale de decizie ministerială explicativă a unei legi sau decret-lege, neputându-se introduce dispo-

zițiuni sau decăderi de drepturi în afară de cele cuprinse în lege sau decretul-lege a cărui explicațiune o face, decizia No. 30145 publicată în Monitorul Oficial No. 78/919, dată de Ministerul de Industrie și Comerț, pentru aplicabilitatea decretului lege 2969 din 10 Iulie 919 relativ la înfrânarea speculei, nu-și poate găsi aplicațiunea în ce privește dispoziția impusă celor condamnați, ca odată cu facerea apelului să consemneze la Casa de Depuneri suma la care au fost condamnați sub sancțiunea neprimirii apelului în caz de neconformare.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de Marița St. Popa prin petițiunea înaintată acestui tribunal cu adresa No. 31062/919 a judecătoriei rurale Calafat, în potriiva cărtei de judecată No. 1090/919, a acestei judecătorei, prin care apelanta a fost condamnată la cinci mii de lei amendă pentru faptul că contravenind dispozițiilor decretului-lege întocmit pentru înfrânarea speculei, a vândut pepeni cu un preț mai mare decât cel fixat prin ordonanța primăriei comunei respective;

Având în vedere actele din dosarul cauzei și desbaterele urmate în instanță;

Considerând că înainte de cercetarea fondului urmează să fie tranșată chestiunea ridicată de apelantă, prin avocatul său, relativă la inadmisibilitatea apelului pe motiv că apelanta nu s'a conformat dispozițiilor deciziei Ministerului de industrie și comerț No. 30145 publicat în «Monitorul Oficial» No. 78/919, neconsemnând în prealabil suma, reprezentând amenda la care a fost condamnată;

Considerând că prin decretul-lege No. 2969 din 10 Iulie 1919, se iau oarecare măsuri cu scopul de a se înfrâna specula, arătându-se cazurile când acest decret va avea să fie aplicat, organele ce vor constata aceste contravențiuni, instanțele de judecată și căile de atac, prevăzându-se prin art. 7 al acestui decret, că în potriiva hotărârilor comisiunilor de judecată sau ale judecătorilor dn ocoale, se poate face apel în termen de 5 zile la tribunal, care va judeca în ultimă instanță;

Că ceva mai târziu, după publicarea acestui decret, Ministerul de industrie și comerț prin deciziunea ministerială No. 30145, publicată în «Monitorul Oficial» No. 78/919, care avea menirea numai să explice menționatul decret, indicând normele după cari urma să fie aplicat, adaugă printr'un aliniat ultim la art. 7, dispozițiunea, că în caz când partea condamnată va face apel, e obligată sub sancțiunea nulității, să alăture odată cu petițiunea de apel și recepisa de consemnare a amendei la care fusese condamnată; că fiind astfel, prima chestiune ce urmează să fie examinată, va trebui să poarte asupra valorii obligatorii pentru instanța de judecată în apel a acestei dispozițiuni luată pe calea unei decizii ministeriale;

Considerând că din pricina împrejurărilor extraordinare prin care am trecut, instanțele judecătorești au avut motive să justifice existența unui drept de necesitate în asemenea circumstanțe, validând astfel ca legi, cari ar fi emanat dela puterea legislativă, niște decrete date de Capul Statului în urma unui jurnal al Consiliului de miniștri; că dacă unor asemenea decrete, justificate pe un imperios drept de necesitate, trebuia să li se recunoască toată forța obligatorie — atribut esențial al oricărei legi — aceasta însă nu poate să mai aibă loc când, cum e în cazul de față, un ministru pe cale

de decizie ministerială intervine și în afară de dispozițiuni explicative, stabilește decăderi neprevăzute de lege;

În adevăr, prin decretul-lege menționat, se fixează numai competența instanțelor de judecată și căile de atac, fără să se prevadă însă vreo decădere pentru partea care, făcând apel, n'ar consemna în prealabil amenda la care fusese condamnată;

Că, dacă pentru motivele arătate mai sus, acest fel de decrete cu forță obligatorie legală trebuiesc privite ca adevărate legi, consecința imediată ce rezultă din această asimilare este, că un asemenea decret nu poate fi modificat printr'o deciziune ministerială care ar stabili drepturi sau decăderi neprevăzute într'ansul, după cum o lege propriu zisă n'ar putea fi modificată în același sens printr'un regulament;

Că menirea și utilitatea unor asemenea regulamente sau decizii ministeriale fiind numai să explice normele de aplicațiune ale legilor, obligativitatea lor trebuie să înceteze ori de câte ori introducând dispozițiuni ce modifică legea, se depărtează astfel dela isvorul ce servește de fundament chiar existenței lor;

Considerând că obligațiunea impusă părții care face apel de a alătura recepisa de consemnarea amendei la care a fost condamnată sub sancțiunea nulității apelului, nu este prevăzută în decretul-lege în baza căruia asemenea contravențiuni se pedepsesc;

Că o asemenea dispozițiune ce constituie o adevărată decădere, fiind impusă printr'o deciziune ministerială care pentru toate punctele în care se depărtează dela legea, cu care trebuie să facă corp, rămâne inaplicabilă, instanțele judecătorești având pe lângă căderea să privegheze la aplicarea și respectul legilor, și dreptul să refuze aplicațiunea dispozițiilor, care pe cale regulamentară le-ar modifica;

Că fiind astfel, întrucât prin decretul ce ține loc de lege prin care se iau măsuri și se prevăd penalități în potriiva acelor cari speculează asupra nevoilor populațiunii, facerea apelului nu este supusă consemnării amendei la care partea a fost condamnată în prima instanță, o asemenea decădere prevăzută numai printr'o deciziune ministerială rămâne inaplicabilă, fără forță obligatorie pentru toate punctele în cari contrazice sau adaugă la lege;

Având în vedere că în fond se constată prin procesul-verbal aflat la dosar, că apelanta a contravenit dispozițiilor art. 6 și 8 din menționatul decret prin faptul că a vândut pepeni cu un preț mai mare decât cel fixat prin ordonanța primăriei comunei respective, fiind pentru acest fapt condamnată de judecătoria ocolului Calafat la 5000 lei amendă;

Considerând că faptul fiind necontestat, tribunalul găsește totuși că pedeapsa dată, privită în raport cu obiectul contravențiunii, este prea mare, așa încât apreciind, o reduce la minimum de 1000 lei prevăzut de lege, circumstanțele ușurătoare fiind inadmisibile.

Pentru aceste motive, redactate de D. Dem. Polichron judecător de ședință și de acord cu D. procuror, Admite apelul, etc.

(ss) Dem. Polichron, N. Bușilă.

Notă. — La tribunalul Ilfov jurisprudența este constantă în acelaș sens cum s'a hotărât prin sentința de mai sus. Mai vezi, în acelaș sens, sentința Trib. Brăila, redactată cu multă îngrijire și competență de distinsul judecător d-l Dumitrescu, sentința ce publicăm tot în acest număr la p. 44 (N. R.)

REZUMATELE JURISPRUDENTEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelant, Ministerul de Finanțe, prin avocat Alex. Ionescu.
Intimat, Enescu și Ionică Andreescu, prin avocat M. Vitu.

Contract de asociație. — Clauză expresă de remitere a aportului social la desfacerea asociației. — Percepere de taxe de vânzare. — Restituirea lor.

Când într-un contract de asociație părțile stipulează expres că la desfacerea asociației aportul social pus de fiecare să le revină, aceasta nu constituie o vânzare, căci lipsește unul din elementele constitutive ale contractului de vânzare: *fixarea prețului*; prin urmare fiscalul nu era îndrituit a percepe, și taxa de 3% pentru vânzare. (Curtea de apel București, secția I-a, Decizia civilă No. 160 din 28 Noembrie 1919, prin care s'a respins apelul făcut contra sentinței No. 288/919 a Trib. Ilfov, sec. I, civ. corect.)

SECȚIA II

Apelant, Banca Generală Română, prin avocat Alex. Ionescu
Intimat, Societatea Orenstein T. Kopel et comp. prin avocat G. Elefteriu.

Societate. — Plată. — Operațiune comercială făcută în timp de războiu cu statele cu care România se găsea în războiu. Nulitatea plății. — Art. 3 al. 11 Cod. com. Decretul lege No. 2790 și 3242/916.

Potrivit art. 3, al. 11 codul de comerț, orice plată, chiar făcută prin intermediul unei Bănci, în străinătate, este considerată ca faptă de comerț și deci, conform decretelor-legi No. 2790 și 3242/916, ele sunt declarate nule, dacă s'au făcut cu state cu care România se găsea în stare de războiu.

Amenda prevăzută de decretul-lege No. 3242/916 în acest caz (îndoitul plății făcute), nu exclude nulitatea plății, ci este un accesoriu a primei sancțiuni, care se aplică acelor care au făcut o asemenea plată nulă; ea nu poate vătăma într-un nimic drepturile celui lezată, ci se suprapune sancțiunii firești, care este restituirea sumei plătite în mod ilegal. (Curtea Apel București secția II-a Decizia com. No. 32 din 9 Iulie 1919 prin care s'a respins apelul contra ordonanței prezidențiale No. 4987 a Trib. Ilfov secția II comercială).

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent: Mircea Arapu, prin D-l av. V. Rațiu.
Intimat: Prima Societate a morilor cu aburi din Botoșani Abramovici și Treifeld, prin D-l av. Marian.

1. Legea relativă la supușii statelor cu care România se găsește în stare de războiu și la bunurile lor. Punere sub sechestrul. — Lichidare. — Cestiunile accesorii acestor măsuri. — Instanțele competente. — Art. 14, 12 și 5 din lege.

Legea relativă la supușii statelor cu care România se găsește în stare de războiu și bunurile acestora,

prevede o procedură specială pentru punerea sub sechestrul, lichidarea întreprinderilor străine etc. și anume: Ordonanțe prezidențiale, cu drept de apel la curtea apelativă respectivă, care se pronunță fără opoziție și fără recurs în casație.

Această procedură specială este logic și conform cu spiritul ei, să fie aplicată și la toate cestiunile privitoare la administrația acestor întreprinderi și verificarea socotelilor, cari sunt consecințe directe sau accesorii a măsurilor excepționale, luate de justiție, de oarece aceleași instanțe sânt mai în măsură a aprecia legitimitatea tuturor actelor ori cheltuelilor făcute cu ocaziunea administrației judiciare.

Prin urmare, este inadmisibil recursul îndreptat în contra deciziei dată de curtea de apel asupra unei ordonanțe prezidențiale, prin care se aprobă gestiunea fostului administrator sechestrul. (Cas. I. Deciziunea No. 203 din 30 Sept. 919, prin care s'a respins ca inadmisibil recursul făcut contra deciziei No. 36/919 a C. apel Iași și S. II-a).

Recurent: Ministerul de Finanțe, prin D-l av. C. Marinescu.
Intimat: Aurel Boboc, prin D-l av. D. Anghel.

2. Legea timbrului. — Taxe de înregistrare. — Dotă. — Ipotece convenționale, accesorii dotei. Art. 46 și 49 din lege. Legea asupra venitului capitalului mobilier. — Creanțe ipotecare Art. 6 al legii.

Legea timbrului dispensând de plata taxei de înregistrare, în momentul formării lor, donațiunile cu titlul de dotă, și aceasta în scopul de a înlesni căsătoriile, urmează că și ipotecile convenționale accesorii ale actualui matrimonial, căci le garantează, se bucură de aceeași dispensă. În consecință o asemenea ipotecă nefiind plasată în scop de speculă, dobânda respectivă nu poate fi impusă la taxa de 5% în folosul fiscalului, prevăzută de art. 6 din legea asupra venitului capitalului mobilier. (Cas. I, Decizia No. 234 din 14 Oct., prin care s'a respins recursul contra).

Recurent: Gogu N. Stănescu, prin D-l av. P. Poni.
Intimat: G. G. Cosma, prin D-l av. M. Baiy.

3. Legea măsurilor excepționale. — Hotărâri obținute în contra mobilizațiilor. — Anularea executării și a condamnării. — Căile legale de atac. — Art. 2 al 6 și 10 din lege.

Legea măsurilor excepționale prin art. 2 al. 6 și 10 prevede pentru mobilizatului contra căruia s'a obținut o condamnare, că poate să anuleze executarea ei sau chiar condamnarea pe calea unei proceduri sumare și anume: o simplă petiție adresată justiției în termen de o lună de la comunicarea ce trebuie să i se facă după publicarea decretului de punerea armatei pe picior de război; judecata se face de urgență, cu precădere și fără drept de opoziție.

Prin cuvântul «justiție» întrebuitat de acest text de lege, trebuie să se înțeleagă însăși instanța care a pronunțat hotărârea a cărei anulare se cere, aceasta rezultând din chiar sensul obligației impuse judecării de a comunica hotărârea în termenul sus arătat.

Fiind vorba de o dispoziție excepțională, derogatorie de la dreptul comun, partea interesată nu poate avea

și altă cale de atac pentru anularea hotărârii condamnatorii, deci nici calea ordinară de recurs, recursul fiind inadmisibil; de asemenea nu are nici facultatea de a alege între căile ordinare de atac și această procedură specială. (Cas. I, Deciziunea No. 224 din 8 Octombrie, 1919, prin care s'a respins, ca inadmisibil recursul făcut contra sentinței No. 41/919 a Trib. Prahova, S. III-a.

SECȚIA II

Recurrent: Constantin Botez, în lipsă.

1. Fals în acte publice. — Existența delictului și în cazul numai a posibilității de prejudiciu. Art. 125 c. penal.

Posibilitatea de prejudiciu la adresa cuiva este suficientă pentru existența delictului prevăzut și penat de art. 125 c. penal.

Există posibilitatea de prejudiciu pentru Procurorul tribunalului, atunci când grefierul cabinetului de instrucție a intercalat în rechizitorul prin care cel dintâi trimite în judecată pe un inculpat pentru furt de bani, cuvintele «Banii prevăzuți în acest rechizitor s'au primit și au rămas în păstrarea D-lui Procuror». (Cas. II Deciziunea penală No. 1584 din 29 Octombrie 1919, prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 209/919 a Curții de apel din Iași).

Recurrent: Constantin Clădiciu, în lipsă.

2. Contumacie. — Recurs. — Inadmisibilitate pentru inculpat. Art. 478 pr. penală.

Potrivit art. 478 din pr. penală în contra deciziunilor date în contumacie, recursul în casațiune este deschis numai Ministerului public și părții civile, cel condamnat în contumacie având dreptul de a fi din nou judecat, dacă înainte de stingerea pedepsei prin prescripțiune, se predă de bună voie sau este prins. (Cas. II Decizia penală No. 598 din 4 Noembrie 1919, prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 3/919 a Curții cu jurați Brăila).

Recurrent: Nicu I. Albă, în lipsă.

3. Fapt penal. — Calificare. — Inadmisibilitatea schimbării calificării faptului imputat inculpatului în apelul făcut numai de partea civilă.

Când instanța de apel este sesizată numai cu apelul părții civile, iar nu și al Ministerului public, ea nu are cădere a statua asupra despăgubirilor reclamate decât sub calificarea faptului ce fusese dedus în fața primei instanțe și aceasta cu atât mai mult atunci când reclamantul nu a ridicat la prima instanță declinatorul de competență, bazat pe schimbarea calificării faptului și nici procurorul tribunalului nu a introdus apel în ce privește această calificare, întrucât în acest caz instanța de apel, dacă este Curtea de apel, nu putea reține faptul atunci când el este de competența tribunalului ca primă și ultimă instanță. (Cas. II Decizia penală No. 1583 din 29 Oct. 1919, prin care s'a respins recursul contra deciziunii C. apel Iași s. II 202/919).

SECȚIA III

Recurrentă: Dr. Elena Atanasie Vergu, prin D-l av. D. R. Ioanițescu.

Intimată: Eforia Spitalelor civile, prin D-l av. Al. Cerban.

1. Medic secundar la Spitalele Eforiei. — Specialitatea de chirurg secundar. — Drepturile

obținute prin reușirea la concursul pentru această specialitate. — Dreptul Eforiei de a putea muta pe un medic secundar în diferitele servicii ale aceleiași specialități. — Cap. VII, art. 74 și 7 din regulamentul pentru concursurile posturilor medicale la spitalele Eforiei.

După dispozițiunile Cap. VII din regulamentul pentru concursurile posturilor medicale la Spitalele Eforiei, reiese că «Ginecologia» nu există în serviciile acestor Spitale ca specialitate aparte pentru medicii secundari, ci este numai o ramură a specialității de chirurg secundar, — concursul general pentru această specialitate dând drept celor reușiți să fie numiți ca medici secundari în unul din serviciile considerate ca o indiviziune a ei, cum este cel de ginecologie, cel de boale ale căilor urinare etc.

După art. 74 și 7 din aceleaș regulamente, cari vorbesc despre numirile în funcțiunile de medici secundari între drepturile dobândite prin concurs, limitate la o funcționare efectivă de 4 ani, nu este și acela ca cel reușit să rămână efectiv întreg acest termen în serviciul la care a fost numit; — de aici rezultă că, în lipsa unei asemenea dispozițiuni, Eforia este în drept, după trebuințele serviciului, sau cererea apreciată a celui în drept, să facă mutările ce le va crede necesare, însă numai în serviciile prevăzute de regulament ca ținând de aceeași specialitate. (Cas. III deciziunea No. 390 din 7 Noem. 1919 prin care s'a respins recursul.)

Recurrent: Gheorghe Lupășcu, prin D-l av. Aurel Eliescu.

Intimat: Ministerul de domenii, prin D-l av. Dem. Dobrescu.

2. Legea de organizare a Ministerului de Domenii. Funcționar mai vechiu de trei ani, numit prin Decret regal. — Destituire. — Raport motivat al Ministrului. — Cercetare făcută de delegatul ministerului cu ascultarea funcționarului învinuit. — Avizul consiliului tehnic cerut în cazul silvicultorilor. — Art. 54 legea organizării Ministerului de Domenii și Art. 115 din regulamentul ei.

Art. 54 al. a din legea de organizare a Ministerului de Domenii prevede că destituirea unui funcționar, care are o vechime mai mare de trei ani se va face numai prin decret regal, în baza unui raport motivat al ministrului, în urma unei cercetări făcută de un delegat al său, fiind ascultat și funcționarul învinuit, iar art. 115 din regulamentul legii, mai cere pentru destituirea funcționarilor numiți prin decret regal și luarea avizului consiliului de administrație, iar pentru silvicultori și avizul consiliului tehnic.

Deși cerințele art. 115 din regulament sânt adăuse în plus peste ceia ce s'a prevăzut prin lege, totuș ele constituind condițiuni de mai mare stabilitate, ce servesc de bază la încheierea contractului public de locațiune de servicii, intervenit între funcționar și minister, ele rămân o clauză obligatorie pentru acesta din urmă, pe care nu o poate ignora și de care funcționarul se poate prevala, fiind pentru sine o garanție mai mult de îngrădirea arbitrarului din partea autorității. (Cas. III, Deciziunea No. 416 din 2 Decembrie 1919, prin care s'a admis recursul declarându-se ilegal decretul No. 1941 din 1919 pentru destituirea recurrentului din postul de șef al ocolului silvic Brăila).